

Diak

Tiia Nohynek
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan
ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi
Opinnäytetyö, 2021

TUHANNEN YÖTÄ, SEKSITYÖTÄ

Seksuaalivähemmistöön kuuluvien arabitaustaisten turvapainhakijamiesten kokemuksia seksityöstä

TIIVISTELMÄ

Tiia Nohynek
Tuhannen yötä, seksityötä
50 sivua ja 2 liitettä
Kevät 2021
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan
ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää arabitaustaisten turvapaikanhakijoina saapuneiden seksuaalivähemmistöön kuuluvien seksiä myyvien miesten ajatuksia seksin myymisestä, turvallisuudesta ja tulevaisuudesta liittyen seksityön tekemiseen. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää heidän halukkuuttaan käyttää sosiaali- ja terveyspalveluita.

Opinnäytetyössä käsitellään seksityötä ilmiönä, miehiä seksityöntekijöinä Suomessa ja Lähi-idässä sekä turvapaikkaprosessia ja sen ongelmia tulevaisuuden suunnan näyttäjänä ja määrittäjänä.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, johon aineistoa kerättiin kyselyillä ja puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Opinnäytetyötä varten haastateltiin yhtä (1) ja kyselyyn vastasi kolme (3) arabitaustaista turvapaikanhakijana saapunutta seksuaalivähemmistöön kuulunutta seksiä myyvää miestä. Aineisto analysoitiin sisällön analyysia käyttämällä.

Vastanneet kuvasivat seksityötä hyvin eritavoin. Paperittomiksi jääneet kokevat seksityön tekemisen pakolliseksi tavaksi selviytyä arjestaan. He kokevat enemmän väkivaltaa ja sen uhkaa työssään. He eivät myöskään uskalla kääntyä poliisin puoleen väkivaltatilanteissa. Heidän tulevaisuuden kuvansa kohdistuu lähinnä selviytymiseen. Turvapaikan saaneiden tilanne näytti valoisammalta. He eivät kokeneet väkivallan uhkaa työssään ja kokivat seksinmyymisen olevan heille hyvä vaihtoehto. He pystyivät nostamaan omaa elintasoaan seksinmyynnillä.

Tuloksista käy ilmi, että lähtömaan lainsäädäntö ja ihmisten asenne seksuaalivähemmistöjä kohtaan vaikuttaa Suomessa oleskelevien pelkoihin ja turvallisuuden tunteeseen seksityössä. Ulkomaalaislaissa oleva käännytyspykälä mahdollistaa kolmannen maan kansalaisen käännyttämisen kotimaahansa, jos hänen epäillään myyvän seksiä. Tämä vaikuttaa erityisesti paperittomana olevien mahdollisuuteen turvautua poliisin apuun. Tuloksista käy selkeästi ilmi myös, että paperittomat henkilöt eivät välttämättä uskalla hakeutua tarvitsemiinsa sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Asiasanat: paperiton, seksityöntekijä, turvapaikanhakija

ABSTRACT

Tiia Nohynek

Thousand nights, sexwork

50 p., and 2 appendices

Spring, 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of social services

The purpose of the thesis was to examine how men from Arab backgrounds who have come to Finland as asylum seekers, who belong to sexual minorities and who sell sex feel about their safety and selling sex now and in the future. In addition, the aim was to find out their willingness to use social and health services.

The thesis deals with sex work as a phenomenon, men as sex workers in Finland and the Middle East, as well as the asylum process and its problems in terms of determining future direction.

The thesis was carried out as a qualitative study in which material was collected through surveys and a semi-structured interview. For the thesis, one (1) man was interviewed and three (3) men from Arab backgrounds who had sold as sex asylum seekers responded to the questionnaire. The material was analyzed using content analysis.

The respondents described sex work in very different ways. Those who remained paperless found doing sex work a mandatory way to cope with their daily lives. They experienced more violence and the threat of violence in their work. They are also afraid to turn to the police in situations of violence. Their views of the future were mainly focused on survival. The situation of the respondents who had been granted asylum looked brighter. They did not experience the threat of violence in their work and felt that selling sex was a good option for them. They were able to raise their own standard of living through selling sex.

The results show that the legislation of the country of origin and people's attitudes towards sexual minorities affect the fears and sense of security of those living in Finland doing sexwork. The repatriation clause in the Aliens Act, which allows a third-country national to be repatriated if he or she is suspected of selling sex, particularly affects the ability of the undocumented to have recourse to the police.

Keywords: asylum seekers, sexworker , undocumented migrants

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 ILMIÖT	6
2.1 Seksityö Suomessa	6
2.2 Miesten seksityö Suomessa	7
2.3 Miesten seksityö Lähi-idässä	8
2.4 Turvapaikkaprosessi tulevaisuuden suunnannäyttäjänä	10
3 KOHDERYHMÄNÄ SEKSITYÖTÄ TEKEVÄT ARABITAUSTAISET TURVAPAIKANHAKIJATAUSTAISET MIEHET.....	13
3.1 Seksityöntekijä.....	13
3.2 Turvapaikanhakija.....	14
3.3 Paperiton	15
3.4 Seksuaali- ja sukupuoli vähemmistöt turvapaikanhakijoina.....	17
3.5 Seksityöntekijöiden turvallisuus työssä	18
4 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	20
4.1 Opinnäytetyön tarkoitus	20
4.2 Yhteistyökumppani Pro-tukipiste.....	20
5 AINEISTON KERUU, AINEISTO JA SEN ANALYYSI	22
5.1 Laadullinen tutkimus	22
5.2 Aineiston keruu	22
5.3 Aineiston käsittely.....	24
6 KYSELYN TULOKSET	25
6.1 Haastateltavien henkilöiden taustoja	25
6.2 Seksityö työnä vai selviytymiskeinona?	26
6.3 Turvallisuus	27
6.4 Tulevaisuus	28
6.5 Terveys ja palvelut	29
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT	30
7.1 Johtopäätökset.....	30

7.2 Kehittämisideat	34
8 POHDINTA JA ARVIOINTI	35
8.1 Pohdinta.....	35
8.2 Eettiset näkökulmat ja luotettavuus	37
8.3 Ammatillinen kasvu.....	40
LÄHTEET.....	43
LIITE 1. KYSELY	48
LIITE 2 KYSYMYKSET ENGLANNIKSI	50

1 JOHDANTO

Seksuaalivähemmistöihin kuuluvat arabimiehet ovat jo kotimaassaan vahvasti stigmatisoitua marginaalia. Suomeen saapui vuonna 2015 huomattavasti aiempaa enemmän turvapaikanhakijoita. Samalla myös arabitaustaisten seksuaalivähemmistöjen määrä kasvoi. Helsingin Seta aloitti turvapaikanhakijoille suunnatun oman ryhmätoiminnan ja sen lisäksi eräs vastaanottokeskus otti käyttöön oman turvallisen tilan seksuaalivähemmistöihin kuuluville turvapaikanhakijoille. (Pride. Turvapaikanhakijoista)

Miehet saivat viestejä sosiaalisen median alustoissa erityisesti toisilta miehiltä, jotka tarjosivat rahaa seksistä. Tämä ei kohdistunut pelkästään seksuaalivähemmistöihin, vaan oli erityisesti irakilaisien nuorten miesten kokema ilmiö. Vuonna 2017 Helsingin Sanomat kirjoitti asiasta, mutta ilmiö oli ollut jo pidempään esillä. (HS 7.5.2017.) Sama ilmiö oli esiintynyt myös muissa pohjoismaissa. Norjalainen seksityöntekijöiden oma yhdistys PION on nostanut aiheen esille myös omissa materiaaleissaan. (Pion. Om-Pion)

Aiheesta ei ole tehty selvityksiä. Asia on noteerattu Helsingin Sanomien artikkelin lisäksi vain poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössä, jota tässäkin opinnäytetyössä käytän lähteenä. Tämän vuoksi halusin yhteistyökumppanini Pro-tukipisteiden kanssa selvittää mitä seksiä myyvät seksuaalivähemmistöihin kuuluvat arabitaustaiset miehet ajattelevat itse omasta seksin myynnistä, turvallisuudesta ja omasta tulevaisuudestaan liittyen seksin myyntiin. Lisäksi halusin selvittää tuntevatko ja käyttävätkö he erilaisia sosiaali- ja terveystalvveluita.

Seksityö on moninainen ilmiö ja siitä puhuttaessa käytetään monia eri termejä. Alalla työskentelevät, tutkijat ja asiantuntijat puhuvat erilaisilla käsitteillä ilmiöstä. Tärkeää on kuitenkin ymmärtää termien vivahde erot ja erilaiset näkökulmat niiden takana. Käsitteistön ymmärtämisen tekee erityisen haastavaksi se, että prostituution ja seksityön käsitteitä voidaan käyttää myös synonyymeina, mutta ne voidaan ymmärtää myös hyvin eri sisältöisinä. (Lehtonen & Taipalus 2014, 3.) Pidän itse seksityö-termiä neutraalimpana terminä. Seksityö-termi voi olla myös

poliittinen kannanotto, jolla viitataan seksityön olevan työtä. Itse käytän tässä opinnäytetyössä pääosin termejä seksityö ja seksityöntekijä. Seksityö-termin käyttö on perusteltua, koska sitä pidetään kulttuurineutraalina terminä. Kuitenkin joissain kohdin voi olla tarpeen lähteen vuoksi käyttää sanaa prostituutio. Tämän opinnäytetyön tarkoitus ei myöskään ole ottaa kantaa seksityöhön liittyviin poliittisiin kysymyksiin.

Aihealue on itselleni tuttu. Olen työskennellyt Pro-tukipisteellä näiden teemojen parissa huhtikuusta 2018 – joulukuuhun 2020. Lisäksi olen ollut aktiivisena kansalaisaktivistina monissa turvapaikanhakijoihin liittyvissä verkostoissa jo pidemmän aikaa.

2 ILMIÖT

2.1 Seksityö Suomessa

Suomen lainsäädännössä täysi-ikäisten toimesta tapahtuvaa vapaaehtoista seksin myymistä tai ostamista ei ole kriminalisoitu. Rikoslain 20 luvussa 8§ on kriminalisoitu seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö eli seksipalvelujen ostaminen parituksen kohteelta ja ihmiskaupan uhrilta. Kriminalisoitu on myös seksuaalipalvelujen ostaminen alle 18-vuotiaalta, 9§ ja 9 a § Paritus ja törkeä paritus. Rikoslain 25 luvussa vapautteen kohdistuvia rikoksia ovat 3 ja 3 a § ihmiskauppa ja törkeä ihmiskauppa. (L 1889/39.)

Järjestyslaissa on kielletty 7 § nojalla seksuaalipalveluiden ostaminen ja maksullinen tarjoaminen yleisellä paikalla. (L 2003/612). Ulkomaalaislaki taas huomio käännättämisen perusteissa 148§ kohta 6; ”ulkomaalainen voidaan käännättää, jos hänen voidaan perustellusta syystä epäillä myyvän seksuaalipalveluja.” (L 2004/301).

Suomessa on seksityössä tapahtunut viime vuosikymmenten aikana suurta muutosta. Internetin lisääntyneet ja monipuolistuneet käyttömahdollisuudet ovat muuttaneet seksipalveluiden myyntitapoja ja siirtäneet sen lähes kokonaan internettiin. Myös perinteinen paritus on muuttunut, koska ulkomailta tulevat seksityöntekijät eivät tarvitse enää parittajaa pystyäkseen myymään palveluitaan Suomessa. (Miesvirta & Rantala 2017, 39.)

Internetin kasvun myötä myös 90 % seksityöstä tapahtuu asunnoissa. Internet helpottaa markkinointia, vaikkakin rikoslain 20 luvun 9§ määrittää korvausta vastaan tapahtuvan sukupuoliyhteyden markkinointi yhdeksi parituksen muodoksi. Näiden lisäksi seksipalveluita myydään kaduilla, ravintoloissa ja hieronta-paikoissa. (Miesvirta & Rantala 2017, 26–28.)

Helsingin sanomien haastattelussa 25.4.2019 rikoskomisario Kenneth Eriksson, Pro-tukipisteen palvelujohtaja Minna Huovinen ja seksityöntekijä Tiia Forström kertoivat, että Suomen suosituin seksinmyynti sivusto Sihteeripisto suljettiin keväällä 2019 Espanjan poliisin toimesta. Tämä vaikutti vain hetkeksi seksinmyyntiin, mutta pian seksinmyyjät löysivät uusia nettisivuja ilmoittelulleen (Kerkelä 2019)

2.2 Miesten seksityö Suomessa

Länsimainen prostituutiotutkimus keskittyy vahvasti seksipalveluja myyvään naiseen. Tämä toistaa kapea-alaista ja patriarkaatin ylläpitämää käsitystä ilmiöstä. (Laukkanen 1998, 20.) Kevin Walby on haastatellut tutkimustaan *Touching Encounters Sex, Work, and Male-for-Male Internet Escorting* (2012) varten seksiä myyviä miehiä. He kertoivat, etteivät pidä seksinmyyntiä pelkästään kaupallisena, vaan haluna auttaa ihmisiä. Kyseessä voi olla henkinen tai fyysinen puoli, mutta he kokevat toimintansa terapeuttisena tai hoitamisena. (Montel 2019)

Seksiä myyvien miesten kenttä on laajempi ja heterogeenisempi kuin usein ajatellaan. Miehet kuitenkin hakeutuvat palveluihin korkeammalla kynnyksellä kuin naiset. Osa miehistä ilmoittelee ammattimaisesti seuranhakusivustoilla. Ilmoittelijoita on vuositasolla noin 40. Miesten sisä- ja ulkotapaamispaikoissa ja verkossa tapahtuvassa toiminnassa on myös vastikkeellista seksiä. Cruising-alueet eli paikat, jossa miehet etsivät seksiseuraa toisista miehistä, miehille suunnatut saunat, seksuaalivähemmistöille suunnatut baarit ja yökerhot tarjoavat myös alustoja vastikkeelliselle seksille ja sen hakemiselle. Pro-tukipisteen toteuttamien hankkeiden ”Mies miehelle” ja ”Proxy” kokemusten perusteella näissä paikoissa seksipalveluita tarjoavien miesten määrä on useita satoja. Erityisesti nuorilla miehillä on ylläpitosuhteita. Niissä miehellä on yleensä vain yksi asiakas, joka huolehtii esimerkiksi asumis- ja opiskelukuluista ja rahoittaa elämistä. (Byde & Kauppinen 2015, 7.)

Pro-tukipisteen Proxy- hankkeen kokemusten mukaan miehet toimivat useammin yksin eivätkä verkostoidu. Näin ollen myöskään puskaradio ei toimi miesten

välillä, joka voisi auttaa miehiä löytämään palveluiden pariin helpommin. (Byde & Kauppinen, 15.)

Sosiaalinen media on muuttanut erityisesti seksuaalivähemmistöön kuuluvien miesten seksikauppaa. Treffisovelluksien Tinderin ja Grinderin tullessa valtavirran suosioon yhä useampi homomies on ruvennut osa-aikaiseksi seksinmyyjäksi. Grinderissa näkyy paljon timantti-emojia, joka on tunnusmerkkinä maksullisen seksin tarjoajasta. Virallisesti seksin myynti on kiellettyä kummassakin sovelluksessa. Homoyhteisön havaintojen mukaan suurin seksiä myyvä etninen ryhmä on vuodesta 2015 lähtien ollut nuoret arabimiehet. Toinen iso ryhmä on maasta toiseen kiertävät miehet. (Montel 2019)

2.3 Miesten seksityö Lähi-idässä

Miespuoliset seksityöntekijät mainitaan useissa eri lähteissä Lähi-idästä puhuttaessa. Islamilaiset yhteiskunnat ovat toimineet seksityön suhteen samoin kuin kristitytkin yhteiskunnat. Historian saatossa on ilmennyt ajoittaista suvaitsevaisuutta, säätelyä sekä sorto toimenpiteitä. Kuitenkin saman sukupuolen välisissä maksullisissa suhteissa on oltu suvaitsevaisempia viime aikoihin asti. (Dunne 2014, 6.)

Lähi-idässä maksullisella seksillä on monenlaisia tehtäviä. Keskeisimpänä elementtinä patriarkalisessa yhteiskunnassa on välttää konflikteja perheiden ja ryhmien välillä. Riski sosiaaliseen konfliktiin tai viranomaisten kanssa ongelmiin joutumiseen on suuri avioliiton ulkopuolista seksiä harrastettaessa. Järjestetyt avioliitot ovat edelleen yleisiä. Mikäli tyttö harrastaa seksiä ennen avioliittoa hänen arvonsa laskee ja näin ollen kasvaa riski perheiden välisiin konflikteihin. (Branley 2013, 10.)

Lähi-idässä miehet hallitsevat, sukupuolet elävät erillään toisistaan, miehen ja perheen kunnia riippuu perheen naisten neitsyydestä. Seksi kuuluu vain avioliittoon. Monilla ihmisillä ei ole laillista mahdollisuutta seksuaaliseen kanssakäymiseen, esimerkiksi köyhyydestä, nuoruudesta tai ammatista (esimerkiksi sotilaat)

johtuen. He kärsivät usein seksuaalisesta epätasapainosta. Normatiivisen moraalin ja sosiaalisen todellisuuden välinen ristiriita tukee miesten ja naisten seksityötä ja saman sukupuolten välistä seksiä. (Dunne 2014, 9.)

Päättävät viranomaiset ovat pitäneet prostituutiota myös vaihtoehtona miesten seksuaaliselle väkivallalle kunniallisia naisia kohtaan. Myös verotulot ovat olleet tervetulleita. Abdelwahab Bouhdiba, joka on *Sexuality of islam* kirjan kirjoittaja, on sanonut instituutionallisen prostituution olevan osa salaista tasapainoa arabimuslimi yhteisössä. (Dunne 2014, 10.)

Lähi-Idässä vihamielisyys homoseksuaalisuutta kohtaan on osa eurooppalaisen kolonialismin poliittista ja kulttuurista perintöä. Tänä päivänä globaalin kulttuurin mielikuvat erilaisista seksuaalisuuksista ja seksuaalioikeuksista ovat rohkaisseet monia pieniä homoyhteisöjä muodostamaan omia yhteisöjään isoihin kaupunkeihin kuten Beirut, Istanbul ja Kairo. Esimerkiksi Istanbulissa seksityö on ainoita keinoja turkkilaisille transseksuaaleille elää seksuaalisuutensa kanssa. (Dunne 2014, 11.)

Beirutissa homoseksuaalisuus on laitonta. Se on silti Lähi-Idän turvallisimman paikka homoseksuaaleille. Beirutissa on aina ollut miehiä seksityöntekijöinä. Irakin sodan ja Syyrian sisällissodan myötä heitä on Beirutissa enemmän kuin koskaan. Noin 1,2 miljoonaa syyrialaista pakolaista on Libanonissa etsimässä toimeentuloa. Se pakottaa monet etsimään muita vaihtoehtoja. Monet ovat päätyneet seksityöhön tultuaan Libanoniin erilaisista syistä. Syitä ovat edellä mainitut sodat sekä lähtömaassa koettu uhka oman seksuaalisen suuntautumisen vuoksi. Seksityöntekijät hankkivat asiakkaita homoklubeilta, baareista tai hammameista, eli miehille suunnatuista kylpylöistä. Sosiaalisen median sovellukset Grindr ja Manjam ovat suosittuja keinoja hankkia asiakkaita nopeasti. Hinnat vaihtelevat Libanonilaisille escorteille maksettavista kahdestasadasta dollarista Syyrialaisille maksettavaan viiteenkymmeneen dollariin. RAND-tutkimusyhtiön selvityksen mukaan vuonna 2012 Beirutin seksityöntekijöistä 40–68 % määrittivät itsensä heteroseksuaaleiksi (Du Verdieu 2014)

2.4 Turvapaikkaprosessi tulevaisuuden suunnannäyttäjänä

Turvapaikanhakijoina saapuneiden seksityössä olevien henkilöiden tulevaisuuteen vaikuttaa turvapaikkaprosessi ja sen lopputulos. Vuonna 2019 Owl Group sai valmiiksi sisäministeriön tilaaman selvityksen turvapaikkaprosesseista. Se sisälsi 21 suositusta turvapaikkaprosessin parantamiseksi. (Owal Group 2019)

Vuonna 2016 turvapaikkaprosessiin tehtiin monia muutoksia. 1.3.2016 tehtiin toimivaltasiirto, jolloin turvapaikkatutkinta siirtyi poliisilta maahanmuuttovirastolle (L501/2016). 16.5.2016 alkaen ulkomaalaislaista poistui oleskelulupa humanitaarisella perusteella (L332/2016). 1.9.2016 muutettiin kansainvälistä suojelua koskevien valitusten valitusaikoja. Valitusaikaa Maahanmuuttoviraston päätöksestä hallinto-oikeuteen lyhennettiin 21 päivään. Valitusaika hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen lyhentyi 14 päivään. Turvapaikka-asioiden valitusvaiheen käsittely jaettiin neljään eri hallinto-oikeuteen. Aikaisemmin valitukset käsiteltiin vain Helsingin hallinto-oikeudessa. (L 646/2016.)

1.9.2016 Oikeusapua muutettiin. Oikeusapua antavien avustajien kelpoisuus-edellytykset yhdenmukaistettiin niin, että sovellettavaksi tuli oikeusapulain yleiset säännökset. Ulkomaalaisten asioita hoitavat lakimiehet siirtyivät valvonnan piiriin, julkisin varoin kustannettua oikeusapua rajattiin ja palkkiot muutettiin asiakohtaisiksi. (Ulkomaalaislaki 646/2016, Oikeusapulaki 650/2016, Valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista 761/2016). (Owalgroup 2019, 15–16.)

Vuonna 2019 OwlGroup teki turvapaikkaprosessia koskevan selvityksen sisäministeriön tilauksesta. Oikeusapua koskevissa huomioissa todetaan, että yhteisiä käytäntöjä oikeusaputoimistoissa ei ole, joten hakijat voivat jäädä ilman oikeudellista neuvontaa ennen turvapaikkapuhuttelua. Yksilöllisellä oikeudellisella neuvonnalla kuitenkin nähtiin olevan merkittäviä vaikutuksia yksilön prosessin jatkoon kannalta. Myös lakimuutoksen myötä epävirallisten eli niin kutsutuiden maallikkoavustajien kasvun määrä oli huomioitu ja monet haastateltavat ajattelivat sen olevan suora seuraus siitä, että muuta tukea ei ollut saatavilla. Kuitenkaan ei ole tarkoituksen mukaista paikata epämuodollisella tuella muodollisen järjestelmän puutteita. UNHCR on antanut Suomella vuonna 2018 suosituksen, jossa

suositellaan hakijalle ilmaista oikeudellista apua alkuvaiheesta lähtien. Ideaali tilanteessa oikeusavustaja osallistuu myös turvapaikkapuhutteluihin. (OwalGroup 2019, 37.)

Pakolaisneuvonta on toteuttanut turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston rahoittaman ”turvapaikanhakijoiden yleisen oikeudellisen neuvonnan tila ja kehittämistarpeet”- hankkeessaan kyselyä vastaanottokeskusten sosiaalityöntekijöille ja terveydenhoitajille. (Pakolaisneuvonta 2017, 17). Sosiaaliohjaajien- ja työntekijöiden vastauksista käy ilmi, että haavoittuvassa asemassa olevat turvapaikanhakijat saavat yleensä samat informaatiot kuin muutkin hakijat. Heillä ei myöskään ole tietoa tai ohjeita siitä, miten näissä tilanteissa tulisi toimia. Vastajat olivat myös huolissaan siitä, että oikeusaputoimistoissa ei aina tunnisteta haavoittuvassa asemassa olevia eikä niihin ole välttämättä aikoja saatavilla ennen puhuttelua. Myös puhuttelut tulevat usein liian nopeasti, eikä hakijan haavoittuvaa asemaa ole edes keretty tunnistaa. (Pakolaisneuvonta 2017, 18.)

Joulukuussa 2020 hallitus on antanut eduskunnalle esityksen eräiden ulkomaalaislain säännösten ja oikeusapulain 17§ kumoamisesta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lait ulkomaalaislain 9 §:n 2 momentin, 190 §:n 3 momentin, 196 §:n 3 momentin ja oikeusapulain 17 a §:n kumoamisesta. Esityksen tarkoituksena on vahvistaa turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaisesti. (Eduskunta 2020) Ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että turvapaikanhakijalle turvapaikkapuhuttelussa annettavaa oikeusapua koskeva säännös ja päätöksien valitusaikaa koskevat säännökset kumottaisiin. Tästä seuraisi se, että hakijalla voi olla tarvittaessa julkisin varoin kustannettu avustaja myös turvapaikkapuhuttelussa. Valitusajat päätöksistä olisivat samat kuin muissakin hallinto-oikeudellisissa asioissa. Oikeusapulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että asiakohaista palkkiota koskeva säännös kumottaisiin, mistä seuraisi se, että yksityiselle avustajalle maksettaisiin tarpeellisista toimenpiteistä tuntiperusteinen korvaus. Ehdotetut lait ovat tarkoitettuja tulemaan voimaan mahdollisimman pian. (Eduskunta 2020)

OwalGroupin toteuttaman selvityksen mukaan erityisesti vuosina 2015–2016 tulkkauksen laadussa on ollut ongelmia. Ongelmat ovat näyttäytyneet esimerkiksi

sellaisina, että tulkki ei ole tulkannut kaikkea hakijan sanomaa tai tulkit eivät ole käyttäytyneet ammattimaisesti tulkkaustilanteissa. Maahanmuuttovirasto ei ole varmistanut tulkin osaamista etukäteen vaan luottanut siihen, että hänen osaamistasonsa on riittävä. Maahanmuuttoviraston ulkopuolisten haastateltavien mukaan ongelmana on ollut myös tulkin suhtautuminen tulkattavaan. Esimerkiksi seksuaali- ja sukupuolipuolivähemmistöjen voi olla vaikeaa kertoa asioistaan, jos hänestä tuntuu, että tulkki suhtautuu kriittisesti hänen seksuaali- tai sukupuoli-identiteettiinsä. Myös tulkin termistön hallinta, kyky ja halu tuoda asiat puolueettomasti esiin nähtiin vaikuttavan asiaan. (Owalgroupp 2019, 48.)

Turun yliopisto ja Åbo Akademi toteuttivat Yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa pilottitutkimuksen koskien kansainvälisen suojelun päätöksiä Maahanmuuttovirastossa vuosina 2015 ja 2017. Irakilaisten 18–34-vuotiaiden turvapaikanhakijoiden oikeudellinen asema näytti heikentyneen merkittävästi ajanjaksojen välillä. Tulkintalinjan muutos näkyi tavassa, jolla Maahanmuuttovirasto arvioi hakijan fyysisen ja henkisen väkivallan pelkoa ja piti sitä perusteltuna. Merkille pantavaa on erityisesti, että heikentymistä ei voida selittää pelkästään ulkomaalaislain muutoksilla vaan tutkimuksen valossa keskeinen selittävä tekijä liittyy Maahanmuuttoviraston tulkintalinjan tiukentumiseen. Todennäköisiä ja selittäviä asioita lienevät poliittinen ja hallinnollinen ohjaus ja turvapaikanhakijoiden oikeusturvan heikentyminen. Näitä oletuksia tukevat valtioneuvoston oikeuskanslerin Maahanmuuttovirastolle antamat moitteet 3.2.2017 (Dnro OKV/8/50/2016) sekä hallinto-oikeuksien palauttamien päätösten suuri määrä (32 %). Osa päätöksistä on palautettu vasta valitusvaiheessa ilmenneiden uusien seikkojen vuoksi, mutta neljä prosenttia on palautettu menettely- tai laintulkintavirheen vuoksi. (Saarikkomäki ym. 2018, 36–37.)

3 KOHDERYHMÄNÄ SEKSITYÖTÄ TEKEVÄT ARABITAUSTAISET TURVA-PAIKANHAJIJATAUSTAISET MIEHET

3.1 Seksityöntekijä

Seksityöntekijä voidaan nähdä uudenajan sateenvarjokäsitteenä seksi- ja erotiikka-alalla tulonsa hankkiville ihmisille. (Tuomaala 2015, 51). Suomessa seksityöntekijät voidaan jakaa neljään eri ryhmään ammatillisuuden ja suomessa oleskelun perusteella. Nämä ryhmät ovat Suomessa asuva ammattilainen, Suomessa käymässä oleva ammattilainen, Suomessa asuva harrastelija ja Suomessa käymässä oleva harrastelija. (Kontula 2008, 14–16.)

Seksityötä on tutkittu Suomessa viime vuosina hyvin vähän. Anna Kontula (2008, 39) on arvioinut seksityöntekijöiden määräksi noin 8000 henkilöä. Monissa yhteyksissä tämä mainitaan edelleen lukuna puhuttaessa seksityöntekijöiden määrästä. Rikoskomisario Kenneth Erikson on kuitenkin arvioinut koko Suomessa olevan 300–400 seksityöntekijää päivässä, ikähaarukalta 18–74-vuotiaita. (Miesvirta & Rantala 2017, 25).

Rikoskomisario Kenneth Erikssonin mukaan suurin osa Helsingissä olevista seksityöntekijöistä näyttää olevan ulkomaalaisia. 2000-luvun alussa markkinoita hallitsivat virolaiset ja venäläiset paritusringit. Poliisin aktiivisen toiminnan vuoksi paritusringit katosivat. Vuodesta 2009 lähtien kaduilla on työskennellyt nigerialaisia seksityöntekijöitä. Vuodesta 2012 lähtien Helsingissä työskentelevistä seksityöntekijöistä yhä suurempi määrä ovat tšekkiläisiä ja suurimpana ryhmänä ulkomalaisista ovat romanialaiset. (Miesvirta & Rantala 2017, 25.)

Survival sexwork termillä viitataan yleensä seksityöntekijöihin, joiden henkilökohtaisten olosuhteiden vuoksi mahdollisuudet työntekoon, esimerkiksi köyhyyden tai kodittomuuden tai paperittomuuden vuoksi ovat hyvin rajoitetut. He työskentelevät usein vaarallisissa olosuhteissa ja heidän mahdollisuutensa vaikuttaa omiin päätöksiin ovat rajoitetummat. (Bruckert ym. 2013, 3.)

3.2 Turvapaikanhakija

Ulkomaalaista, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta kutsutaan turvapaikanhakijaksi. Turvapaikanhakija saa pakolaisaseman, jos hänelle myönnetään turvapaikka. Turvapaikanhakijat joutuvat lähtemään kotimaastaan monista erilaisista syistä. Usein lähdetään pakoon sotaa, vainoa ja turvattomuutta. Suomi on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, joka tarkoittaa sitä, että Suomen on annettava kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Perustana tälle on Geneven vuoden 1951 pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, muut ihmisoikeussopimukset ja EU-lainsäädäntö. Normaalisti turvapaikanhakija määrät ovat 2000-luvulla olleet suunnilleen 1500–6000 henkilöä vuosittain. Vuosi 2015 muutti tilanteen ja suomeen saapui ennätyselliset 32 476 henkilöä. Henkilö voi hakea turvapaikkaa jättämällä turvapaikkahakemuksen. Viranomaisten tehtävänä on tutkia, onko henkilöllä edellytykset turvapaikkaan. Jos ehdot eivät täyty, viranomaisen selvittää onko henkilön mahdollista saada toissijaista suojelua. (Sisäministeriö. turvapaikanhakijat- ja pakolaiset.) Turvapaikan edellytyksiin kuuluu, että henkilöllä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi esimerkiksi uskonnon, alkuperän, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. (Sisäministeriö. UKK)

Turvapaikkaprosessissa henkilö hakee Suomeen tultuaan turvapaikkaa joko Suomen rajaviranomaisen luona tai poliisilla. Sieltä hakemus siirretään maahanmuuttovirastolle, joka tekee päätöksen. Maahanmuuttovirasto selvittää ensin tutkitaanko hakemus Suomessa. Joissain tapauksissa, esimerkiksi jos henkilö on oleskellut tai tullut toisen Dublin-maan läpi tai hänellä on ollut viisumi Dublin-maahan, hakemus ja hakija siirretään kyseiseen maahan. Dublin-asetus tarkoittaa, että turvapaikkahakemus käsitellään vain yhdessä Dublin-asetusta noudattavassa maassa. Dublin-asetusta noudattavia maita ovat EU-maat, Norja, Sveitsi, Islanti ja Liechtenstein. (Maahanmuuttovirasto 2020, 5.)

Mikäli hakemus tutkitaan Suomessa, hakija kutsutaan maahanmuuttoviraston järjestämään puhutteluun. Puhuttelussa selvitetään hakijan henkilöllisyys, perheen

tiedot ja matkareitti. Tämän jälkeen selvitetään, miksi hakija on paennut kotimaastaan ja miksi hän ei voi palata sinne. (Maahanmuuttovirasto 2020, 6.)

Maahanmuuttovirasto tekee päätöksen turvapaikka-asiassa. Päätös voi olla myönteinen. Jos päätös kuitenkin on kielteinen hakija voi valittaa asiastaan hallinto-oikeuteen sekä hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitus hallinto-oikeuteen on toimitettava 21 päivän kuluessa ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa. Hallinto-oikeudet antavat päätöksensä hakijan oikeusavustajalle, joka toimittaa päätöksen hakijalle. (OwalGroup 2019, 60.)

3.3 Paperiton

Suomessa ei ole paperittomia koskevaa erillistä lainsäädäntöä, joten paperittomuutta ei ole määritelty laissa. Paperittomuudesta on olemassa erilaisia määritelmiä. Paperiton on henkilö, jolla ei ole laillista oleskeluoikeutta Suomessa, mutta kuitenkin hän elää täällä. Paperittoman oleskelu ei ole viranomaisten tiedossa eivätkä viranomaiset salli sitä. Pakolaisneuvonta määrittelee paperittoman henkilöksi, joka oleskelee maassa ilman oleskelulupaa ja on kotoisin muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta ja hänellä ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Muualta kuin EU-, ETA-valtiosta tai Sveitsistä tulleet henkilöt, joiden oleskeluluvan tai viisumin edellytyksenä on ollut yksityinen sairaskorvaus, mutta vakuutus on päättynyt tai ei ole kattava. Lisäksi on vielä EU-kansalaiset, joilla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. (Pakolaisneuvonta. Paperittomat.)

Paperittomista on käytetty julkisessakin keskustelussa termiä laitton maahanmuuttaja. Käsite on ongelmallinen, koska se johtaa kuulijaa harhaan, ihminen ei voi olla laitton. Euroopan ihmisoikeus- ja pakolaisjärjestöt ovat suositelleet, ettei laitton-sanaa käytettäisi. (Gothoni & Siirto 2016, 119.) Poliisihallitus on kuitenkin linjannut, että poliisi ei käytä paperittomista sanaa paperiton vaan laittomasti maassa oleva. (Poliisihallitus 2017).

Paperittomat ovat erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä. Heidän terveydenhuoltonsa on puutteellista, elämisen olosuhteet ovat heikot ja asunnottomuus ja köyhyys on enemmän sääntö kuin poikkeus. Maasta poistamisen pelko kuormittaa ihmisen psyykkistä jaksamista. He altistuvat useammin hyväksikäytön ja rikollisten tekojen kohteeksi. Se johtuu siitä, että heidän on vaikea lähestyä viranomaistahoja, koska he pelkäävät ilmiantoa poliisille. (Castaneda ym 2018, 397, 399.)

Erikoissairaanhoidolaissa mainitaan, että kaikilla Suomessa oleskelevilla oleskelun luonteesta tai perusteesta huolimatta on oikeus kiireelliseen sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa. (Keskimäki, Nykänen, Kuusio 2014, 18). Sosiaali- ja terveysministeriö päivitti vuonna 2017 suosituksiaan laittomasti maassa oleskelevien kiireellisestä sosiaali- ja terveydenhuollosta. Suosituksessa tarkennettiin tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten salassapitovelvollisuudesta ja tietojen antamisesta muille viranomaisille. Ohjeistuksen mukaan paperittomien kohdalla noudatetaan samoja salassapito ja tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä kuin muidenkin sosiaali- ja terveydenhuollon potilaiden kohdalla. Ohjeessa painotetaan, että kansaneläkelaitos tai kunnan sosiaaliviranomainen ei saa omatoimisesti ilmoittaa poliisille tai maahanmuuttoviranomaiselle paperittomasta ja hänen tarpeestaan hakea toimeentulotukea. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017)

YK:n ihmisoikeusjärjestelmä velvoittaa kaikkia valtioita turvaamaan oikeuden terveyteen yhdenvertaisesti kaikille alueella oleskeleville henkilöille. Samantyyppinen lauseke löytyy myös Euroopan ihmisoikeusjärjestelmästä. Suomen perustuslaissa tunnustetut sosiaaliset perusoikeudet määritellään jokaiselle Suomen lainkäyttöpiirissä olevalle henkilölle. Nämä ovat Suomea sitovia. Lisäksi ihmisoikeusjärjestelmässä korostuu erityinen velvoite suojella haavoittuvia ja haavoittuvassa elämäntilanteessa olevia henkilöitä. Heihin kuuluvat lapset, raskaana olevat ja synnyttäneet naiset. (Keskimäki ym 2014, 57.)

Paperittomiin kohdistuvat rikokset jäävät usein raportoimatta, koska he pysyttelevät viranomaisilta piilossa. Viranomaispelko johtuu uhasta joutua kiinniotetuksi ja palautetuksi. Kun rikoksen uhri ei uskalla hakea viranomaisen apua, lisääntyy

ihmiskaupan kaltaiset ilmiöt ja rikolliset käyttävät hyväksi haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä. (Maria Ohisalo 2020) Kun maahanmuutonvalvonta ja muut yhteiskunnan peruspalvelut erotetaan toisistaan, sitä kutsutaan palomuuriksi. Yhteydenotto palveluja tai suojelua tarjoavaan viranomaiseen ei saisi johtaa maasta poistamiseen tai sakottamiseen. Jos paperiton uskaltaa ilmoittaa itseensä kohdistuneesta rikoksesta ilman pelkoa maasta poistamisesta, vähemmän rikoksia jää piiloon ja tekijät saadaan kiinni. Palomuuuri rakentaa yhteiskunnan marginalisoiduimpien ihmisten luottamusta järjestelmään ja pitää heidät osana yhteiskuntaan. Mitä syvemmälle marginaaliin ihmisiä työnnetään, sen enemmän lisääntyvät työvoiman riisto ja harmaa talous. (Sanna Rummakko 2017)

3.4 Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt turvapaikanhakijoina

Seksuaalisella suuntautumisella tarkoitetaan usein sitä, kehen henkilön seksuaalisuus kohdistuu ja sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan mitä henkilö itse on. (Nissinen 2011, 14–15). Seksuaalinen suuntautuminen kertoo, siitä kehen ihminen ihastuu, rakastuu tai tuntee emotionaalista tai eroottista vetovoimaa. Seksuaalisen suuntautumisen määrittely ei ole yksiselitteinen asia, vaikka se usein määrittellään tunteiden kohteen ja oman sukupuolen pohjalta. Seksuaalinen suuntautuminen on käsite, jolla viitataan ihmisillä olevaa koko suuntautumisten kirjo. Seksuaalivähemmistöistä käytetään usein lyhennettä lhb: lesbo, homo, biseksuaali. Tämän lisäksi ihmisillä on monia erilaisia tapoja ilmaista omaa seksuaalisuuttaan. Seksuaalinen suuntautumisen identiteetti on aina itsemäärittelykysymys. Siihen sisältyy myös oikeus olla määrittelemättä itseään. (Karvinen 2016, 11.)

Euroopan perusoikeusviraston raportissa todetaan EU:n lainsäädännön mukaan, että henkilö, jota on vainottu seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin vuoksi, on oikeutettu pakolaisstatukseen. Harvalla maalla on kuitenkin selkeitä toimintatapoja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kanssa työskenteleeseen. Puhutteluissa on edelleen ongelmia. Ongelmaksi tunnistetaan myös kyvyttömyys tunnistaa ja ottaa huomioon heidän haavoittuva asemansa moninasiin tilanteisiin liittyvissä asioissa. (FRA 2017, 2–5.)

Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisjärjestö UNHCR on julkaissut vuonna 2010 lausunnon, jossa tarkastellaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien turvapaikanhakijoiden tilannetta. Lausunnossa todetaan seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöjen joutuvan moninaisen väkivallan sekä rakenteellisen syrjinnän kohteeksi. Usein heiltä on evätty mahdollisuus saada asiallista terveydenhuoltoa, työtä ja asuntoa sekä heitä uhkaa usein rikostuomio tai muutamissa maissa jopa kuoleman tuomio (UNHCR 2010, 5–6.)

UNHCR on julkaissut vuonna 2015 laajemman raportin aiheesta. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen turvapaikkaprosessiin liittyy monia ongelmia. Tulkkeihin on vaikea luottaa ja päätökset ovat usein heikkolaatuisia. Myös tähän ryhmään kuuluvat joutuvat usein sukupuolitetun väkivallan kohteeksi. Usein heitä ei myöskään uskota, kun he kertovat seksuaalisesta väkivallasta. (UNCHR 2015, 28) UNHCR on todennut seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen olevan erityisen haavoittuvassa asemassa. (UNHCR 2015, 7.)

3.5 Seksityöntekijöiden turvallisuus työssä

Seksityöntekijöihin kohdistuva väkivallan uhka on aito ja vakavasti otettava ongelma. Väkivallan uhka liittyy usein stigmaan ja myyjän yhteiskunnalliseen asemaan. Heikko oikeusturva, korkea kynnyks palveluihin hakeutumiselle ja moninkertainen stigma ovat usein haavoittuvuutta selittäviä tekijä. Transihmistien kohdalla sukupuoli on jo itsessään väkivallalle altistava tekijä. Päihderiippuvuus ja EU-kansalaisuuden puuttuminen nostavat myös väkivallan uhkaa. Seksikaupan kohdistuva väkivalta on hyvin monimuotoista. Suomessa on myös mahdollista myydä seksiä vuosikausia joutumatta väkivaltariskiä ja merkittävä osa seksityöntekijöiden kohtaamasta väkivallasta on muiden kuin asiakkaiden tai parittajien aiheuttamaa. (Kontula 2019)

Useat naisjärjestöt ja tasa-arvovaltuutettu ovat lausuneet, että prostituutio tulisi ymmärtää naisiin kohdistuvana väkivaltana. Anna Kontula (2019) pitää asiaa ongelmallisena ja on toivonut, että seksityöstä puhuttaessa luotettaisiin tutkittuun tietoon ja seksityöntekijöiden ihmisoikeudet olisivat keskiössä. Tunnetuin

vaatimus on seksinoston kriminalisointi. Kuitenkin tästä on kokemusta muista pohjoismaista, Irlannista ja Ranskasta. Tutkimukset osoittavat seksinoston kriminalisoinnin johtaneen poliisien koventuneisiin otteisiin, väkivallan lisääntymiseen, elinolosuhteiden heikentymiseen sekä erityisesti seksiä myyvien siirtolaisten aseman vaikeutumiseen ja paritukseen turvautumiseen.

Seksityöntekijöiden turvallisuutta parantavia uudistuksia olisi Suomessa esimerkiksi seksityöepäilyn poistaminen ulkomaalaislain käännytysperusteista ja seksityön dekriminalisointi. Dekriminalisointia ovat kannattaneet myös useat ihmisoikeusjärjestöt kuten Amnesty International, Human Rights Watch ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia ajava ILGA, Maailman terveysjärjestö, YK-järjestöt UNAIDS, UN Women, ja YK:n väestörahoisto sekä seksityöntekijöiden omat järjestöt. (Kontula 2019)

Vuonna 1999 ulkomaalaislakiin (L2004/301) lisättiin pykälä, jonka mukaan ulkomaalainen voidaan käännyttää Suomesta, jos hänen epäillään myyvän seksipalveluita. Käännytyspykälä säilyi myös vuoden 2004 ulkomaalaislaissa. Taustalla täytyy olla perusteltu epäily, että henkilö myy seksiä. Todisteeksi riittää, että henkilö on aiemmin myynyt seksipalveluita Suomessa tai muualla tai hänellä on tavallista enemmän ehkäisyvälineitä mukanaan. Käännyttämisen vuoksi sosi- ja terveysministeriö toteaa selvityksessään, että ulkomaalaiseksityöntekijöiden kynnyks kääntyä poliisiin puoleen on korkea, jolloin heidän elämänsä on turvattomampaa. (Karlin 2013, 28.) Myös Anna Kontula (2019) kirjoittaa: ”Käännetyksen pelossa ulkomaalaisprostituoidut ovat alttiimpia joutumaan väkivallan uhreiksi.” Käännytysperuste ei koske Schengen-maiden kansalaisia. Käännytyspykälän vuoksi EU ulkopuolelta tulevien naisten on toimittava näkymättömästi, jolloin he helposti turvautuvat myös parittajiin ja ihmiskauppaisiin

4 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää turvapaikanhakijoina saapuneiden arabitaustaisten seksuaalivähemmistöön kuuluvien miesten kokemuksia seksityöstä ja heidän ajatuksiaan turvallisuudesta ja tulevaisuudesta liittyen heidän työhönsä seksinmyyjinä. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää heidän halukkuuttaan käyttää sosiaali- ja terveystalveluita.

Tutkimuskysymykset ovat: Millaisia kokemuksia turvapaikanhakijoina saapuneilla seksuaalivähemmistöön kuuluvilla arabitaustaisilla miehillä on tekemästään seksityöstä? Mitä turvapaikanhakijoina saapuneet seksuaalivähemmistöön kuuluneet arabitaustaiset miehet ajattelevat seksityöhön liittyvästä turvallisuudesta ja tulevaisuudestaan? Millaisia sosiaali- ja terveystalveluita turvapaikanhakijoina saapuneet arabitaustaiset seksuaalivähemmistöön kuuluvat seksiä myyvät käyttävät?

Tutkimustapana päätin käyttää haastattelua ja kyselyä, koska koin tärkeäksi tuoda heidän omia ääniään kuuluville. He saivat kertoa omista kokemuksistaan ja ajatuksistaan seksityöntekijöinä. Turvallisuus ja tulevaisuus nousivat vahvoina teemoina esille. Lisäksi ammatillisessa mielessä itseäni kiinnosti selvittää heidän halukkuuttaan käyttää sosiaali- ja terveystalveluita.

4.2 Yhteistyökumppani Pro-tukipiste

Pro-tukipiste on asiantuntijajärjestö, jonka tehtävänä on edistää seksi- ja erotiikka-alalla toimivien sekä ihmiskaupan uhrien oikeuksia ja osallisuutta. Pro-tukipiste tarjoaa matalan kynnyksen sosiaali- ja terveystalveluita. Se tarjoaa myös yhteisöllistä toimintaa seksi- ja erotiikka-alalla toimiville ja ihmiskaupparikoksen kohteeksi joutuneille. Vaikuttamistyön tavoitteena on edistää kohderyhmän oikeuksia palveluihin ja oikeutta suojeluun pakottamiselta, itsemääräämisoikeuden

rajoittamiselta ja muilta oikeuksien loukkauksilta. Pro-tukipisteen arvoja ovat yhdenvertaisuus, osallisuus ja läpinäkyvyys. (Pro-tukipiste. Pro-tukipiste)

Pro-tukipisteen kaikki toiminta on maksutonta ja nimetöntä. Alueyksiköitä löytyy Helsingistä, Tampereelta ja Turusta. Lisäksi valtakunnallisesti neuvoja saa myös chat-palvelussa. Etsivää työtä tehdään erilaisissa ympäristöissä, joissa seksi- ja erotiikka-alan työtä tehdään. (Pro-tukipiste. Tietoa ja tukea)

Tapaamiset ovat mahdollisia päivystyksessä kaksi kertaa viikossa ilman ajanvarausta tai ajanvarauksella yksilöllisesti sovittuna ajankohtana. Tukityötä tehdään myös etsivässä työssä, jossa asiakkaita voidaan tavata myös heidän työympäristössään. Työympäristöjä voivat olla esimerkiksi baarit, katu, hieronta- ja stripteasepaikat. (Pro-tukipiste. Tukityö)

Terveyspalvelut ovat myös saatavilla päivystyksessä ja ajanvarauksella. Terveyspalvelut ovat maksuttomia, luottamuksellisia sekä halutessa voi asioida myös nimettömänä. Terveyspalveluissa on mahdollista tavata terveydenhoitajaa, sairaanhoitajaa ja yleislääkärinä. Heidän kanssaan on mahdollista keskustella esimerkiksi seksiteitse tarttuvista taudeista ja niiden ehkäisystä, raskauden ehkäisystä, päihteiden käytöstä, seksuaalisuudesta ja monesta muusta aiheeseen liittyvästä asiasta. Helsingin ja Tampereen toimipisteistä on mahdollista saada ilmaisena ja nimettömänä eri seksiteitse tarttuvien tautien testit, raskaustestin sekä A- ja B-hepatiitti rokotteen. Näiden lisäksi ilmaiseksi saa jokaisella käynnillä kondomeja ja liukuvoiteita, uusia neuloja, ruiskuja ja muita turvalliseen pistämiin tarvittavia välineitä. Käytetyt ruiskut voi myös palauttaa Pro-tukipisteelle. (Pro-tukipiste. Terveyspalvelut)

Pro-tukipiste järjestää kuukausittain miehille seksuaaliterveysiltoja yhteistyössä Positiiviset ry:n kanssa. Illoissa on tarjolla maksuttomat ja nimettömät seksiteitse tarttuvien tautien testauspalvelut. Siellä on myös mahdollisuus keskustella luottamuksellisesti seksuaaliterveydestä, seksinmyynnistä, lakiasioista ja muista asioista, joita on mielenpäällä. Miesten illassa jaetaan myös ilmaiseksi kondomeja ja liukuvoiteita. (Pro-tukipiste. Events)

5 AINEISTON KERUU, AINEISTO JA SEN ANALYYSI

5.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Valitsin kvalitatiivisen tutkimusotteen, koska aiheesta tiedetään entuudestaan hyvin vähän. Tavoitteena on antaa ihmisille itselleen ääni ja tuoda heidän ajatuksiaan esille. Kvalitatiivinen tutkimus kuvaa todellista elämää ja sen tarkoituksena on saada tutkittavasta kohteesta mahdollisimman kokonaisvaltainen käsitys. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa mahdollistetaan ihmisen oman äänen esille tulo. Ihminen on tiedonhaun välineenä. Tutkimuksen tulos ja teoria muotoutuvat tutkitun aineiston perusteella. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161–166.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytännöstä nousevat näkökulmat ja tutkimusta käsitteellistävä teoria ovat vuorovaikutuksessa keskenään. (Kiviniemi. 2007, 74).

5.2 Aineiston keruu

Opinnäytetyön haastatteluihin osallistui neljä turvapaikanhakija taustaista seksuaalivähemmistöihin kuulunutta miestä. Henkilöt valittiin seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen sekä seksityökokemusten perusteella. Yhteistyökumppanini Pro-tukipisteen kanssa sovimme, että haastateltavat etsitään Pro-tukipisteen ulkopuolelta. Koimme sen olevan eettisesti kestävämpi ratkaisu. Pidimme tärkeänä, että haastateltavat eivät koe painetta suostua haastatteluun vastineeksi avusta ja tuesta mitä he saavat Pro-tukipisteeltä. Olen aktiivinen turvapaikka- ja paperittomuusasioissa aktivistitasolla. Minulla on kontakteja erilaisiin kansalaisverkostoissa toimiviin verkostoihin kuten Vapaa liikkuvuus, Stop deportations, Kotimajoitusverkosto. Haastateltavat henkilöt ovat löytyneet näiden verkostojen kautta. Haastateltavieni toiveesta tietoja verkostoista ja sitä mitä kautta kukakin on haastatteluuni päätenyt ei mainita tässä opinnäytetyössäni. Opinnäytetyö toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna ja kyselyinä. Puolistrukturoidussa haastattelussa haastateltavilta kysytään samat kysymykset samassa

järjestyksessä. Jossain määritelmässä annetaan väljemmin mahdollisuus muuttaa kysymysten paikkaa. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 47).

Opinnäytetyön aineiston keräsin avoimilla teema kysymyksillä siten, että kolme haastateltavista henkilöistä vastasi avoimista kysymyksistä koostuneeseen kyselyyn ja yksi haastateltava osallistui haastatteluun. (kts. liite1). Kysymykset esitettiin samassa järjestyksessä, mutta annettiin ihmiselle myös tilaa vastata ohi kysymysten pysyen teemassa tai jättää kysymys kokonaan väliin. Kysymykset käännettiin arabian kielelle, jolloin kynnys anonyymina kirjallisesti vastaamiseen madaltui. Kirjalliseen kyselyyn päädyin, koska aihe on hyvin sensitiivinen ja kohderyhmä vahvasti stigmatisoitua. Halusin, että mahdollisimman moni uskaltaa vastata kysymyksiin, kun henkilöllisyys ei tule edes haastattelijan tietoon. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden englannin kielen taito riitti ilmaisemaan itseään kirjoittamalla ja vastaamaan kysymyksiin.

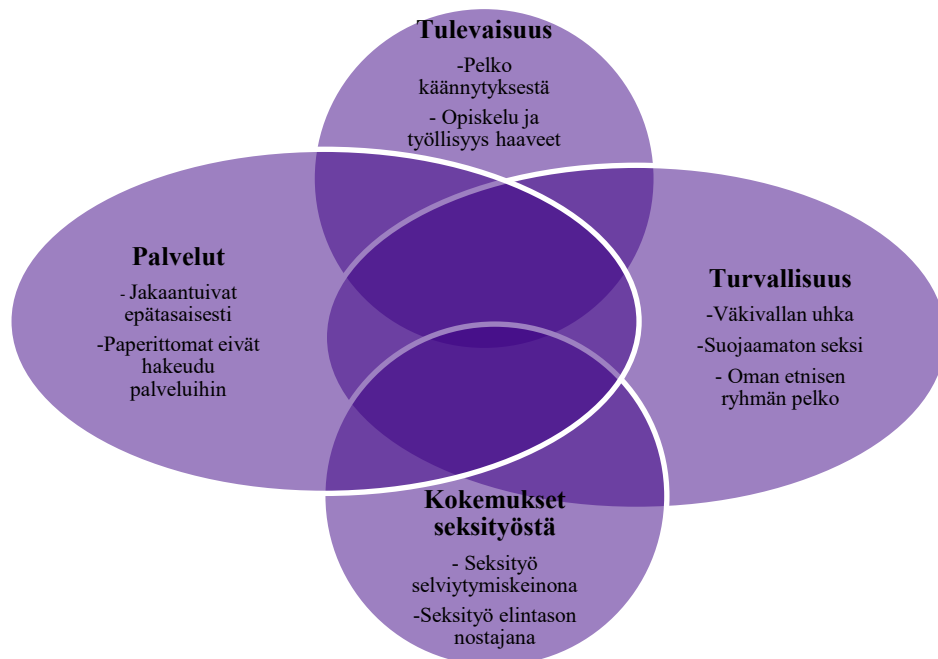
Haastateltavan henkilön kanssa meillä ei ollut yhteistä kieltä, joten jouduimme turvautumaan hänelle turvalliseksi ja luotettavaksi kokemaansa tulkkiin. Hänen kanssaan tarkensimme kysymyksiä varmistaakseni oikein ymmärtämisen. Tässä tilanteessa nauhoittaminen olisi parantanut luotettavuutta, haastatteluun olisi voinut palata litterointi vaiheessa. Hänen kanssaan käytiin lävitse nauhoitteen käsittelyn eettiset periaatteet ja tietosuoja, mutta siitä huolimatta hän ei halunnut nauhoitusta. Hän pelkäsi, että nauhoite olisi voinut joutua vääriin käsiin, jolloin hänet olisi voitu tunnistaa nauhoitteelta. Kirjoitin tulkin kääntämät haastattelun vastaukset sanasta sanaan englannin kielellä itselleni muistiin. Myöhemmin käänsin vastaukset vielä suomen kielelle. Haastattelu tapahtui yksityisessä tilassa, missä paikalla olivat vain haastateltava, haastattelija sekä tulkki.

Olin jo etukäteen varautunut siihen, että kukaan haastateltavista henkilöistä ei halua haastatteluun nauhoitettavan. Kun haastattelu toteutetaan tulkin välityksellä, lisääntyy aina väärinymmärryksen mahdollisuus. Tulkki oli kuitenkin kokenut henkilö ja sanasto oli hänelle tuttua. Sen lisäksi asioita tarkennettiin riittävästi sisällön varmistamiseksi. Käytin kysymyksissä asettelua: ”Ymmärsinkö oikein, kun sanoit...”

Kaikki neljä haastateltavaa vastasivat pitkillä vastauksilla aiheesta. Materiaalia aineiston keruusta kerääntyi jokaiselta haastateltavalta noin 1,5 sivua eli yhteensä litteroitua tekstiä 6 sivua kirjoitettuna fontilla Arial koossa 12.

5.3 Aineiston käsittely

Laadullisen aineiston analyysiin ei ole olemassa yleispätevää kaavaa tai mallia. Laadullisen aineiston analyysiin sisältyy aina tee-se-itse-tyyppistä kokeilua. Ensin käänsin kaikki haastattelut suomen kielelle. Koska tein analyysin suomeksi oli luonnollista myös, että kaikki materiaali oli samalla kielellä. Luin materiaalia useaan kertaan lävitse ja näin selkeytyi itselleni ne teemat, jotka nousivat vahvimmin esille. Luokittelin aineiston eri teemojen alle, selkeytin ja kiteytin haastattelujen sisältöjä. Jätin pois haastatteluista tämän opinnäytetyön kannalta tarpeettomia osia. Tarkastelin tutkimusongelman esiintymistä ja ilmentymistä tekstissä. Analyysin avulla lisätään aineiston informaatioarvoa tiivistämällä ja tulkitsemalla aineistoa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 73). Tutkimuksen tarkoitus oli tuoda näkyviin yksittäisten ihmisten kokemuksia eikä tuottaa yleistettävää tietoa. Teemoittelun jälkeen yhdistin teemat sopiviksi kokonaisuuksiksi, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Tällöin selkeytyi kokonaiskuva. Teemoiksi nousivat:

Teoreettinen viitekehys ohjaa tutkimuksen suuntaa. Analyysissa on tapana käydä systemaattisesti läpi aineistoa ja etsiä sisällöllisiä yhteneväisyyksiä ja eroja. Tutkimustulokset täytyy aina suhteuttaa tutkimusprosessiin, eivätkä ne ole absoluuttisia totuuksia ja asiantilojen julistuksia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 74–75.)

Koodasin materiaalista erilaisia esiin nousevia yhtäläisyyksiä tutkimuskysymysten kanssa. Merkitsin materiaalista samaan aiheeseen liittyvät asiat samanvärisillä merkeillä. Aiheet koostuivat ajatuksista seksityön tekemisestä nykyhetkessä. Tulevaisuudesta liittyen seksityöhön sekä turvallisuudesta liittyen seksityön tekemiseen. Omaksi teemakseen nousi lisäksi vielä sosiaali- ja terveystalouteen haakeutuminen.

Koodauksessa tutkija merkitsee aineistoon tutkimuskysymyksen kannalta olennaisia asioita pyrkien selkeyttämään aineistoa ja selvittämään mitä tutkimuskysymyksen kannalta olennaista siellä on. Näin tulee selkeämpi kuva aineistosta ja on helpompi jatkaa itse analyysiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 81.)

6 KYSELYN TULOKSET

6.1 Haastateltavien henkilöiden taustoja

Haastateltavat henkilöt ovat alle 35-vuotiaita Lähi-Idästä kotoisin olevia seksuaalivähemmistöön kuuluvia miehiä. Yhteistä heillä kaikilla on turvapaikanhakijatausta. Kaikki ovat tulleet vuonna 2015 Suomeen hakemaan turvapaikkaa. Kaksi heistä on saanut myönteisen turvapaikka päätöksen, ja kaksi ovat jääneet paperittomaksi. Henkilöt asuvat eri puolilla Suomea.

6.2 Seksityö työnä vai selviytymiskeinona?

Kukaan Haastateltavista henkilöistä ei suoranaisesti pitänyt seksityötä työnä, vaan statuksesta riippuen ylimääräisenä tapana hankkia ylimääräistä rahaa tai pakonsanelema keinona selviytyä. Vastauksissa tuli selkeästi esille syyt siitä miksi he kokevat, että heidän on pakko myydä seksiä. Paperittomien on haastavaa saada asuntoa normaaleilta asuntomarkkinoilta, joten he joutuvat vuokraamaan sen pimeiltä markkinoilta missä hinta voi olla moninkertainen verrattuna normaaliin vuokratasoon. Tällöin paperittomana elävän on ansaittava reilusti enemmän, jotta hän pystyy maksamaan kalliin vuokransa. Monet asiat ovat hankalia ja niistä joutuu maksamaan lisää. Sähkösovimusta ei voi saada omiin nimiin, joten on turvauduttava muiden apuun ja maksettava lisää siitä käteisellä.

Pieni palkkainen pimeä ravintolatyö ei pitäisi minua hengissä enkä pystyisi maksamaan vuokraani

Minulla on pankkitili, jonne talletan vähän rahaa, jotta voin maksaa vuokran. En saa itse omalle nimelleni sähkösovimusta, joten suomalaiset ystäväni auttavat minua ja maksan heille käteisellä

Oleskeluluvan saaneet kertovat käyttävänsä rahat enimmäkseen elämän tyyliinsä ylläpitämiseen. Kaikki heistä kertovat haluavansa pitää ulkonäöstään huolta ja käydä ulkona ja elää huolettomasti. He saavat virallisen toimeentulonsa muualta.

Seksin myyminen on minulle mukavaa. Pelkällä vastaanottorahalla en olisi pystynyt pitämään elintasoani mihin olin Irakissa tottunut. Pidän kalliista merkkivaatteista ja haluan pitää ulkonäöstäni huolta.

Kaikki haastateltavat mainitsivat samanlaisia tapoja hankkia asiakkaita. Erilaiset homomiehille suunnatut mobiilisovellukset kuten Grinder ja Tinder olivat suosittuja tapoja hankkia asiakkaita. Myös mainittiin treffisivustoja, joissa oli joko avointa tai piilotettua seksinmyyntiä kuten Alaston suomi, Rentboys ja Hunqz.

Kaksi neljästä kertoi ottavansa asiakkaita silloin kun niitä sattuu ilmaantumaan sovellusten kautta ja itsestä tuntuu siltä. Toiset kaksi kertoi etsivänsä aktiivisesti asiakkaita edellä mainittujen markkinointi kanavien kautta. Heidän tulonlähteensä

koostui ainoastaan seksinmyynnistä, joten he kertoivat olevan katastrofi, jos he eivät saa asiakkaita koko viikkona.

Joskus on kokonainen viikko, etten saa ollenkaan rahaa

Tämän lisäksi he kertoivat saavansa tarjouksia ihan muissa kanavissa, jossa eivät hakeneet seuraa tai tarjonneet palveluita. Näitä kanavia mainittiin Instagram ja Facebook.

Yleensä otan asiakkaiksi vanhempia miehiä. Joskus myös nuorempia. En kysy heidän ikäänsä. Joskus miehet varaavat hotellin tai he ovat businessmatkalla Helsingissä. Joskus he maksavat minulle liput toiseen kaupunkiin.

Kolme neljästä henkilöistä myi seksipalveluita vain miehille. Yksi henkilö kertoi aloittaneensa seksinmyymisen myymällä palveluita naisille. Naiset maksoivat kuitenkin vähemmän, joten hän on sittemmin siirtynyt myymään palveluita vain miehille. Hän ei kuitenkaan koe olevansa homoseksuaali. Hän kertoo, että Lähi-idässä ajatellaan, että seksissä vain ottava osapuoli on homoseksuaali, joten hän on seksuaaliselta suuntaukseltaan täysin hetero.

Olen omasta mielestäni seksuaaliselta suuntautumiseltani hetero. Minulla on perhe, vaimo ja lapset Irakissa. Vain täällä ollessa harrastan seksiä myös miesten kanssa. Se ei kuitenkaan ole minulle mitenkään vastenmielistä vaan pidän kyllä seksin myymisestä myös miehille.

6.3 Turvallisuus

Paperittomana olevien vastauksissa korostui turvallisuuden puute. Asiakkaat voivat olla väkivaltaisia tai liian kovakouraisia tai he voivat kieltäytyä maksamasta. Näissä tilanteissa paperiton seksityöntekijä on hyvin heikoilla. Poliisiin he eivät missään tilanteessa uskalla turvautua. Poliisi on myös antanut sakkoja laittomasta maassa olostä. Pelko omasta turvallisuudesta rasittaa vastaajien mielen-terveyttä ja he tuntevat olonsa arvottomiksi.

Kerran poliisi kysyi henkilökorttiani. Minulla ei ole sellaista, joten poliisi antoi minulle sakot.

En tunne olevani ihminen ollenkaan. Minulla ei ole oikeuksia ja kaikki on vaikeaa. Joskus haluaisin vain kuolla

Kun oleskelulupa on kunnossa heidän kokemuksensa väkivaltatilanteista ovat vähäisempiä. He kertoivat, että he eivät ole kokeneet väkivallan uhkaa tai ongelmatilanteita asiakkaiden kanssa. Kaikki mainitsevat oman etnisen ryhmänsä luovan turvattomuuden tunnetta. Haastatteluissa henkilöt kertovat, että seksityö, erityisesti miesten seksityö on rikos Irakissa ja sen vuoksi he pelkäävät oman maalaisiaan myös täällä. Joissain vastauksissa nousee esiin pelko vakavasta väkivallasta. Kaikki vastaajat puhuvat positiivisesti suomalaisista asiakkaistaan. Heidän kanssaan sopimukset yleensä pitävät ja he maksavat sovitusti. Suurin osa vastaajista sanookin myyvänsä seksiä vain suomalaisille miehille.

Miesten välinen seksi on rikos Irakissa. Irakilaiset miehet tappavat minut, jos saavat selville, että myyn seksiä. En halua tavata heitä. En myy seksiä heille, vaikka he etsivät usein seksiä. Pelkään heitä liikaa.

Kukaan vastaajista ei kuitenkaan ole miettinyt minkäänlaista turvallisuussuunnitelmaa asiakastapaamisiin. Jos ongelmatilanteita tulee, ne ratkotaan paikan päällä. Myös kaikki vastaajat kertovat toiveista ja vaatimuksista suojaamattomaan seksiin ja osa kokee asian ongelmalliseksi ja painostavaksi. Myös vastauksissa kävi ilmi, että usein kuitenkin suostutaan suojaamattomaan seksiin ja seksitauteja pidetään ammattiin kuuluvina.

Minulla ei ole mitään keinoa huolehtia turvallisuudestani. Joskus asiakkaat saattavat lyödä minua tai eivät halua maksaa. Yritän vain pysyä rauhallisena niissä tilanteissa.

6.4 Tulevaisuus

Tulevaisuus näyttäytyy myös erilaisena riippuen statuksesta. Paperittomana olevat näkevät tulevaisuuden sumuisempana ja epävarmempana. He kertovat

tekevänsä seksityötä niin kauan kuin on pakko. Heidän mahdollisuutensa vaikuttaa tulevaisuuteensa ovat myös heikommat. Mitä pidempi paperittomana olo aika on, sen vaikeampaa on tehdä muutoksia ja järjestää tulevaisuuttaan toisella tavalla. Pelko mennä poliisille tekemään uutta turvapaikkahakemusta on liian suuri.

Minulla on vain muutama ystävä, mutta en tiedä mitä teen tulevaisuudessa. Ehkä yritän hakea turvapaikkaa uudestaan tai jotain muuta. Yritän vain selviytyä.

Henkilöt, joilla on oleskelulupa kertovat tulevaisuudestaan valoisammin. He kertovat opiskeluistaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan valmistuttuaan ammat- tiinsa. Seksityö ei näy oikeastaan ollenkaan heidän turvaisuuden suunnitelmi- saan.

Aion tulevaisuudessa työskennellä meikkaajana ja kampaajana, olen jo taitava niissä.

6.5 Terveys ja palvelut

Terveys- ja sosiaalipalvelujen saatavuus jakaantui hyvin eri tavalla. Jos henkilö oli ilman oleskelulupaa hän ei useimmiten uskaltanut hakeutua sosiaali- ja terveysterveyspalveluihin. Eräs vastaaja kertoi käyttävänsä ystävänsä henkilöllisyystodis- tusta, jotta sai tarvitsemansa terveysterveyspalvelut yksityiseltä palvelun tuottajalta.

Käytän ystäväni henkilökorttia, jolloin voin saada palvelut yksityi- seltä, jos olen sairas. Kukaan ei ota, jos ei ole papereita tai he voivat soittaa poliisille tai aiheuttaa muita ongelmia.

Ilman oleskeluoikeutta olevat kertoivat, etteivät uskalla hakeutua järjestöjen pal- veluihin, jotka tarjoavat tuki- ja terveysterveyspalveluita. He kertovat, että pelkäävät tie- tojen heidän tilanteestaan menevän viranomaisille. Eräs vastaaja mainitsee ta- vanneensa sellaisia henkilöitä, jotka haluavat auttaa ja puhuvat turvapaikanhaki- joiden ja seksityöntekijöiden oikeuksista, mutta samalla ostavat seksiä nuorilta arabimiehiltä ja kohtelevat heitä huonosti ja jopa jättävät maksamatta käyttämi- ään palveluita. Heihin ei voi luottaa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT

7.1 Johtopäätökset

Tarkoitukseni oli kartoittaa arabitaustaisten seksiä myyvien turvapaikanhakija miesten kokemuksia seksinmyynnistä. Päästä kontaktiin heidän kanssaan ja selvittää heidän kokemuksiaan tulevaisuudesta ja turvallisuudesta liittyen seksityön tekemiseen. Tarkoituksena oli myös saada tietoa siitä, kuinka suunnitelmallista heidän toimintansa on ja mitä he saavuttavat sillä. Lisäksi halusin kartoittaa käyttävätkö he sosiaali- ja terveystalvveluita. Koin, että turvapaikanhakijoina saapuneiden arabimiesten seksinmyynti on ollut pinnalla keskusteluissa, ja opinnäytetyön myötä minulla oli hyvä tilaisuus päästä sitä hieman tutkimaan. Erityisesti paperittomuus on asia, joka puhututtaa. Tämä aihe linkittyi hyvin tähän tutkimukseen ja on siis hyvin ajankohtainen. Tiesin, että haastateltavien löytäminen ei ole helppoa ja asetin tavoitteeksi neljän (4) haastateltavan löytämisen ja tämä toteutui.

Suunnittelin aluksi tekeväni haastattelut kasvotusten. Päästyäni eteenpäin prosessissa päädyin madaltamaan kynnystä ja lisäämään haastattelun toteuttamisen muodoksi myös kirjallisen kyselyn. Haastateltavien henkilöiden löytäminen oli vaikeaa. Moni kieltäytyi haastattelusta, koska aihe on arka ja jo seksuaaliseen vähemmistöön kuuluminen on erityisesti Lähi-Idästä kotoisin olevilla marginalisoivaa ja stigmatisoivaa. Sen lisäksi monet pelkäävät oman henkensä tai terveytensä puolesta täälläkin. Vaikka haastattelupyynnöt menivät omien verkostojeni kautta, luottamusta ei ollut tarpeeksi edes kirjallisesti vastaamiseen. Lopulta löysin henkilöt, jotka luottivat hyvin haastattelun pyynnön välittäjään. Näin myös luottamussuhde syntyi helpommin haastattelijan ja haastateltavan henkilön välille.

Lopputuloksessa näkyy suuri ero siinä, kuinka paljon ihmisen oleskelustatuksella on merkitystä ja siinä mitä ihminen ajattelee seksityöstä ja sen tekemisestä. Kun henkilöllä on oleskelulupa ja perusasiat elämässä suunnilleen järjestyksessä hän pystyy myös keskittymään elämässään monenlaisiin asioihin ja seksityö ei välttämättä saa niin suurta roolia. Kun ihminen voi elämän tilanteensa vuoksi valita

seksityön, hänen ajatuksensakin siitä ovat positiivisia. Myös tällaisissa tilanteissa olevat henkilöt kokivat, että uskaltavat hakeutua sosiaali- ja terveyspalveluihin. Heillä on jo valmiiksi oma tukiverkosto ja he saavat tietoa sitä kautta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan jokaisen Suomessa oleskelevan on saatava hänen tarvitsemansa kiireellinen sairaanhoito julkisessa terveydenhuollossa. THL selvityksen mukaan hoito ei aina onnistu ongelmitta. Tähän voivat olla syynä henkilön tietämättömyys palvelujen mahdollisuudesta, huoli korkeista kustannuksista ja paperittomilla pelko kiinni jäämisestä. (Keskimäki ym. 2014, 73) Paperittomat haastateltavat kertovat, etteivät he uskalla hakeutua edes anonyymeihin järjestöjen tuottamiin seksitautitesteihin tai hakea muuten apua terveysongelmiin omalla nimellään.

Kun ihminen jää paperittomaksi hänen elämänsä muuttuu. Poliisi on listannut 2017 julkaisemassaan toimintaohjelmassa laittoman maassa olon riskejä. Ensimmäisenä mainitaan syrjäytyminen. Kun ihminen elää ilman oikeuksia ja joutuu välttelemään viranomaisia, hän ajautuu väkisinikin yhteiskunnan ulkopuolelle harmaalle alueelle. Luvaton maassa olo altistaa myös pimeälle työnteolle ja harmaan talouden alueelle. Myös riski ajautua rikolliseen toimintaan rikollisryhmien hyväksikäyttämänä rikoksen uhrina tai rikoksen tekijänä kasvaa. (Poliisi. Tietoa poliisista. Laittoman maahantulon ja maassa oleskelun vastainen toimintaohjelma 2017–2020.) Tämä näkyi haastatteluissa hyvinkin selvästi. Ihmisellä saattoi olla kaikki normaaliin elämään vaadittavat asiat kunnossa, mutta oleskelulupa puuttui. Tällöin he olivat ajautuneet yhteiskunnan harmaalle alueelle. Pimeä ja paperittomille mahdollinen työ on usein hyvin heikosti palkattua ja sellaisella palkalla ei pysty itseään elättämään. Moni päätyykin tekemään seksityöstä itselleen työn. Arjen tavalliset asiat tuottivat haasteita heidän kohdallaan vuokra-asunnon hankinnasta sähkösopimuksen tekemiseen. He joutuvat maksamaan kaikesta enemmän puuttuvan oleskeluluvan vuoksi. Tässä ollaan jo valmiiksi harmaalla alueella, jossa ihminen tulee hyväksikäytetyksi tilanteensa vuoksi.

Riski joutua rikoksen uhriksi kasvaa, jos tekijä on tietoinen, ettei uhri voi statusensa vuoksi ilmoittaa asiasta poliisille. Tämä tuli haastatteluissa esille. Paperittomina elävien asiakkaat olivat useammin olleet väkivaltaisista tai jättäneet

palvelun maksamatta. Oleskeluluvalla oleskelevat henkilöt eivät olleet kohdanneet vastaavanlaisia väkivalta- tai muita ongelmatilanteita.

Poliisi tunnistaa paperittomiksi jääneiden huonon tilanteen yhteiskunnassamme ja tämän vuoksi sakottaa harvoin paperittomina olevia henkilöitä ulkomaalaisrikkomuksista. (Koivula 2020, 52). Silti vaikka suurimmassa osassa poliisilaitoksia sakottaminen ei ole tapana, haastatellut paperittomat olivat saaneet sakkoja laittomasta maassa oleskelusta.

Poliisin pääasiallinen tehtävä on ehkäistä laitonta maassa oleskelua, mutta jos henkilö on ajautunut rikollisen toiminnan tai ihmiskaupan uhriksi, on heidän auttamisensa ja rikollisen toiminnan pysäyttäminen poliisin ensisijainen tehtävä. (Koivula 2020, 60). Poliisi on kuitenkin sakottanut laittomasta maassa oleskelusta ja näin heikentänyt paperittomien henkilöiden luottamusta itseensä. Tällöin myös poliisin mahdollisuudet toteuttaa ensisijaista tehtävää eli rikoksen uhrin auttamista ja rikollisen toiminnan pysäyttämistä ovat huomattavasti heikommat joutuen paperittomien henkilöiden luottamuspulasta liittyen poliisin toimintaan. He eivät myöskään hae poliisin apua silloin kun joutuvat rikoksen uhriksi.

Anna Kontula (2008, 14–16) kirjoittaa teoksessaan: ” Suomessa seksityöntekijät voidaan jakaa neljään eri ryhmään ammatillisuuden ja suomessa oleskelun perusteella. Nämä ryhmät ovat suomessa asuva ammattilainen, suomessa käymässä oleva ammattilainen, suomessa asuvat harrastelija ja suomessa käymässä oleva harrastelija.” Myös haastattelussa nousi esille kaksi näistä ryhmistä. Suomessa asuva ammattilainen ja Suomessa asuva harrastelija. Osa vastanesta kuului selvästi harrastelijaryhmään ja toiset taas ammattilaistenryhmään. Ammattilaisryhmään kuuluvat saivat elantonsa seksinmyynnistä ja markkinoivat palveluitaan aktiivisesti eri kanavissa. He tekivät myös paljon töitä ja menivät, minne asiakkaat heidät pyysivät. Harrastelijat taas näkyivät treffisivustoilla, mutta eivät suoranaisesti markkinoineet itseään.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kohdalla ongelmia on turvapaikkaprosessissa tulkkauksen ja päätösten heikon laadun suhteen. (Pakolaisneuvonta 2017) Tämä näkyy myös vastauksissa paperittomien henkilöiden osalta. Heitä ei ole

uskottu tai prosessissa on ollut muita ongelmia, joiden vuoksi he ovat jääneet haavoittuvaan asemaan eli paperittomiksi. Haavoittuvan aseman lisäksi heitä pelottaa ulkomaalaislain käännytyspykälä, joka on mainittu seksityöntekijöiden turvallisuutta heikentäväksi asiaksi. (Kontula 2019)

Turvapaikkaprosessi ja sen lopputulos vaikuttavat vahvasti seksityöntekijöiden hyvinvointiin ja kokemuksiin seksityössä. Turvapaikkaprosessiin on tehty monia heikennyksiä vuodesta 2016 lähtien (OwalGroup 2019, 15–16). Nämä heikennykset näkyvät myös paperittomien henkilöiden määrässä ja näin ollen heijastuvat suoraan myös seksiä myyvien määrään.

Kaikille kentällä työskennelleille henkilöille on selvää, että turvapaikanhakijoina saapuneiden oikeusturvan toteutumisessa on suurta huolta. Erityisesti seksuaalivähemmistöt saava edelleen negatiivisia turvapaikkapäätöksiä ja jäävät paperittomiksi. Näitä ongelmia on nostettu esiin esimerkiksi Yle-uutisissa, Helsingin sanomissa ja Suomen Kuvalehdessä. (Nironen 2018, Reinboth 2018, Järvinen 2018).

Seksityössä vapaaehtoisuus ja pakko limittyvät helposti toisiinsa. Ne saattavat vaihdella matkan varrella. Seksityö voi olla pakko ja valinta samaan aikaan. Pakon ja valinnan keskinäinen suhde taas riippuu ehdoista, joissa valinta tapahtuu. Kyseessä voivat olla arjen ja yhteiskunnanrakenteiden törmäyskohdat. (Skaffari 2010, 181.) Pakko ja vapaaehtoisuus voivat kietoutua saman henkilön historiassa. Seksityöntekijä voi täysin vapaaehtoisesti alkaa myymään seksiä, mutta vasta halutessaan lopettaa törmää pakkoon. Pakkoseksin kokemus on aina traumaattinen riippumatta siitä, onko kyseessä maksullinen akti. (Kontula 2008, 185.) Haastatelluista paperittomaksi jääneiden tilannetta voisi kuvata vapaaehtoiseksi ja samalla pakoksi. He olivat itse valinneet seksityön, mutta vain olosuhteiden pakosta.

7.2 Kehittämisideat

Seksityö tutkimuksen kohteena on ollut marginaalinen. 2000-luvulla se on kuitenkin jonkin verran lisääntynyt. Vuonna 2005 ilmestyi Anna Kontulan raportti seksinmyynnistä 2000-luvun Suomessa. Teos pyrkii luomaan kokonaiskuvan seksityön laajasta kentästä, ja tämän vuoksi teosta voidaan pitää merkittävänä edelleenkin. (Lehtonen & Taipalus, 8.) Seksityön kenttä on muuttuva ja kokemusteni mukaan erityisesti seksuaalivähemmistöön kuuluvien miesten kenttä on erityisen muuttuva heijastellen maailman poliittista tilannetta. Mielestäni olisikin tarpeellista tuottaa riittävän paljon ajantasaista tutkimustietoa. Vain tutkimustiedon avulla on mahdollista muodostaa kokonaiskuvaa seksityön kentästä. Sen lisäksi seksityön tutkimus painottuu vahvasti seksiä myyviin naisiin. Miehiin kohdistuva tutkimus jää vähäiseksi. Tutkimustyöllä on myös merkityksensä stigmaa purkavana ja seksityöntekijöitä kohtaan ennakkoluuloja vähentävänä.

Haastatteluista sain tietoa miesten seksityön kentältä olevista ilmiöistä. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ulkomaalaistaustaisten miesten tilanne vaatii mielestäni lisää tarkastelua. Paperittomana olevien seksuaalivähemmistöihin kuuluvien miesten tilanne on haastava ja ajattelen, että heillä on suuri riski ajautua parituksen kohteeksi tai ihmiskaupan uhriksi. Ihmiskauppakeskustelu on seksuaalisen hyväksikäytön kohdalla painottunut vahvasti naisiin ja työperäinen ihmiskauppa taas miehiin. Viitteitä on kuitenkin siitä, että seksuaaliseen hyväksikäyttöön perustuvaa ihmiskauppaa ja paritusta on yhä enemmän kohdistuen erityisesti seksuaalivähemmistöön kuuluviin miehiin. Koen tärkeänä, että tutkimuskentällä huomioidaan seksityöntekijöiden omat näkökulmat ja ajatukset ja heitä ei sivuuteta keskusteluissa. Heidän kokemuksensa ovat ainutlaatuisia ja he ovat oman elämänsä asiantuntijoita.

8 POHDINTA JA ARVIOINTI

8.1 Pohdinta

Opinnäytetyöni aihevalinta liittyy vahvasti omaan työhöni Pro tukipisteellä, jossa olen työskennellyt vuodesta 2018 alkaen. Työvuosien myötä oma ammatillinen tietämys on kasvanut ja siten edesauttanut tämän työn etenemisessä.

Haastatellessani henkilöitä huomasin, kuinka suuri merkitys elämäntilanteella on heidän ajatuksiinsa ja kokemuksiinsa seksityöstä. Minulle oli yllättävää, se miten arkaluontoisia asioita he olivat valmiita kertomaan. Erityisesti haastavassa elämäntilanteessa olevat henkilöt halusivat tulla kuulluksi ja halusivat kertoa niistä vaikeuksista, joita he kokivat paperittomuutensa ja seksityön vuoksi. Opinnäytetyöni tulokset eivät yllättäneet, koska ne olivat hyvin verrattavissa kokemuksiin naistenkin kohdalla.

Opinnäytetyössäni halusin tuoda näkyviin arabitaustaisten turvapaikanhakijoina saapuneiden seksuaalivähemmistöön kuuluvien miesten heterogeenisyyden ryhmänä. Haastateltavilla henkilöitä oli toisistaan poikkeavat elämäntilanteet ja taustat, he olivat päätyneet seksityöhön erilaisten syiden vuoksi. Seksityöntekijät ovat yleisesti heterogeeninen joukko eikä heidän tilanteensa ole samanlaisia millään osa-alueella. Tärkeimpiä syitä ryhtyä seksityöhön ovat kustannustehokkuus, seikkailunhalu, henkilökohtaiset seksuaaliset mieltymykset tai itsenäisyyden tarve. (Kontula 2005, 21).

Tätä opinnäytetyötä varten tehtäviin haastatteluun ja kyselyihin osallistui vain pieni joukko seksiä myyviä miehiä. Heidän elämänsä oli olosuhteisiin nähden keskimääräistä parempaa ja heillä oli myös jonkin verran tukiverkostoja. Heidän osallistumisensa haastatteluun oli eettisesti kestävä. On kuitenkin suuri määrä henkilöitä, joiden elämäntilanne on toisenlainen. Heillä ei välttämättä ole ollenkaan tukiverkostoja. Nämä asiat on myös otettava huomioon tuloksia tarkasteltaessa.

Haastateltujen paperittomien henkilöiden vastauksissa korostui turvallisuuden puute ja pelko ilmoittaa itseensä kohdistuvista rikoksista poliisille. Pelkoa on aiheuttanut maahanmuuttoviraston tapa ilmoittaa poliisille asiakaspalvelupisteessään tapaamistaan etsintäkuulutetuista paperittomista. He pelkäävät poliisin säilöönottoa ja eivät siksi välttämättä uskalla jättää oleskelulupahakemusta tai uutta turvapaikkahakemusta.

Tähän asiaan olisi tärkeää saada muutosta. Asiasta onkin kanneltu ja oikeuskansleri on antanut 4.3.2021 ratkaisunsa asiaan. Oikeuskansleri katsoi, että etsintäkuulutetun ilmoittamisen menettely kuului poliisin omien tehtävien tulokselliseen tehtävien suorittamiseen. Etsintäkuulutetun ilmoittaminen poliisille ei siis liittynyt maahanmuuttoviraston laissa säädelyihin erityistehtäviin. Viranomaisten toiminnan on perustuttava lakiin ja sen käytäntöjen tulee olla selkeitä, läpinäkyviä ja ennakoitavia. Sitä koskevan ohjeistuksen ja menettelyn tulee olla selkeästi kirjattua. Sopimus etsintäkuulutettavien ilmoittamisesta poliisille oli maahanmuuttoviraston ja poliisin suullisesti sopima käytäntö. Oikeuskansleri on pyytänyt sisäministeriötä ilmoittamaan mihin toimenpiteisiin se ryhtyy ilmoitusmenettelyn selkeyttämiseksi ja sääntelyksi. (Oikeuskansleri. Etsintäkuulutetuista henkilöistä poliisille ilmoittaminen 2021) Toivon, että tämä asian käsittelyprosessi edesauttaa muutosta parempaan.

Kuten oikeuskanslerin ratkaisussa ja tässä opinnäytetyössä on tullut ilmi, että poliisilla ei ole aina riittävän selkeitä toimintatapoja liittyen erityisesti paperittomien asemaan. Kentällä toimitaan välillä lain harmaalla alueella. Seksityöntekijöiden kohdalla voidaan nähdä myös samanlaista epäselvyyttä poliisin toiminnassa. Eriyisesti ulkomaalaisen käännytyspykälän käyttöä ei voida pitää selkeänä, läpinäkyvänä ja ennakoitavana. Jos seksityöntekijä paperittomana turvautuu väkivalta tilanteessa poliisin apuun, pitäisi palomurin käytännön toimia Suomessa. Oikeuskanslerin ratkaisussa oikeuskansleri pyytää sisäministeriöltä näkemystä palomuurin käyttöönoton tarpeellisuudesta ja sopivuudesta Suomen oikeusjärjestelmään sekä käyttöönoton muista edellytyksistä. (Oikeuskansleri. Etsintäkuulutetuista henkilöistä poliisille ilmoittaminen 2021) Palomuurin käyttöönotto ja

siihen liittyvät vaatimukset pitäisi pitää keskustelussa ja vaatimuslistalla sekä kaikkien toimijoiden ja yhteiskunnallisten vaikuttajien pyrkiä vaikuttamaan asiaan. Kyseessä on yhteiskunnallisesti merkittävä ihmisoikeuksiin liittyvä parannus, jonka tarve on kiistaton.

8.2 Eettiset näkökulmat ja luotettavuus

Kohderyhmänä oli haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Tämä tieto toi itselleni suuren vaatimuksen eettisten näkökulmien huolelliseen toteuttamiseen. Haastateltavien ryhmä oli pieni ja yhteiskunnassa vähemmistönä. Suunnittelin haastattelut niin, että moninkertaista stigmaa kantavien henkilöllisyys ei paljastu edes haastattelijalle, jos haastateltava näin haluaa. Kaikki haastateltavat halusivat, että henkilöllisyys ei paljastu lopullisesta työstä. Haastateltavien kansalaisuudet päätettiin myös jättää kertomatta salassa pysymisen vuoksi. Seksityöntekijöihin liittyvien epäluulojen vuoksi he haluavat yleensä salata työnsä. (Kontula 2008, 70).

Noudatin opinnäytetyöprosessissa tieteellisen tutkimuksen periaatteita. Näitä ovat huolellisuus, tarkkuus, rehellisyys ja oikeanlaisten tutkimusmenetelmien käyttö. Tulosten käsittelyssä, lähdeviittaamisessa ja tietosuojassa on käytetty eettisiä periaatteita. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.)

Haastateltaville henkilöille kerrottiin, että haastattelu on vapaaehtoinen ja anonyymi. Kysymykset oli muotoiltu niin, että niistä ei voi tunnistaa eikä yksilöidä haastateltavaa. Kysymykset sekä kysymyslomakkeen alkuteksti oli käännetty myös arabian kielelle. Kysymysten edellä olevassa alkutekstissä oli kerrottu tutkimuksen tiedot, tietoa haastattelijasta ja sekä tietoa siitä mihin haastattelussa kerättyä tietoa käytetään. Heille kerrottiin, että kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vasta, halutessaan voi vastata vain osaan kysymyksistä. He vastasivat kuitenkin kaikkiin kysymyksiin. Kysymykset oli laadittu siten, että niiden sisältö oli huomioitava eikä missään tapauksessa heitä loukkaavaa. Yhteistyökumppani Pro-tukipisteen kanssa sovittiin, että haastateltavat etsitään Pro-tukipisteen palveluiden ulkopuolelta. Näin toimimalla haastateltaville henkilöille ei synny ajatuksia siitä, että

kysymyksiin vastaaminen on edellytyksenä tukipisteeltä saataviin palveluihin. Haastateltaville henkilöille kerrottiin haastattelun tai kyselyn yhteydessä Pro-tukipisteen palveluista ja ohjattiin heitä hakeutumaan tarpeen vaatiessa palveluihin. Heille kerrottiin, että osallistumisen voi perua tai keskeyttää. Heistä ei kerätty tunnistetietoja eikä henkilörekisteriä. Kaikki materiaali tuhottiin asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua.

Haastateltavat henkilöt saivat täytettäväkseen haastatteluun liittyvän suostumuslomakkeen. Sen täyttäminen oli kuitenkin vapaaehtoista ja siinä sai käyttää haluamaansa nimimerkkiä. He täyttivät lomakkeen ja ne hävitettiin ennen opinnäytetyön julkaisua asianmukaisesti paperisilppurilla. Omilla henkilötiedoilla olevaa suostumuslomaketta ei voinut eettisistä syistä odottaa vastaajilta. He eivät osallistuneet kyselyyn ja haastatteluun omalla nimellään. Kaikki sitaatit opinnäytetyössä ovat henkilöiden lausumia tai kirjoittamia. Kaikki sitaatit on käsitelty niin, ettei niistä voi tunnistaa henkilöä.

Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksen tulee noudattaa avoimuutta ja kontrolloitavuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimustekstissä on ilmoitettava rahoituslähteet, tutkimuksen sisältöä koskevat salassapitovelvollisuus ja vaitiolovelvollisuus. Tutkittavien ja toimeksiantajien nimiä ei saa mainita ilman asianomaisten lupaa. Tutkimuksessa on aina varjeltava tutkittavia ja toimeksiantajia. Hyvänä tapana voidaan pitää, että tutkimuksessa kerrotaan, mikä on tutkimusryhmän jäsenten suhde tutkittavaan asiaan. Työ- tai virkasuhde on tutkimustulosten kannalta tärkeä tieto lukijalle. (Vilkka 2014, 28.) Tämän opinnäytetyön kohdalla kaikki haastateltaviin henkilöihin kohdistuvat tiedot on salattu ja tuhottu asianmukaisesti. Kaikki tunnistetiedot vastaajista on poistettu. Kohderyhmä on vähemmistöä ja otanta Suomessa on pieni, joten vastaajien kansalaisuudet on piilotettu ja suunnattu tutkimus koskemaan koko arabiväestöä. Tutkimuksen tekijää ja tutkimukseen osallistuneita koskee vaitiolovelvollisuus. Haastattelussa tulkkina toiminut henkilö allekirjoitti salassapito- ja vaitiolovelvollisuus lomakkeen ennen haastattelua. Tutkimuksessa on mainittu myös tutkimuksen tekijän sen hetkinen työsuhde yhteistyökumppanin kanssa.

Alkuvuodesta 2020 alkanut korona-virusepidemia aiheutti työn etenemiselle haasteita. Yksi kasvokkain toteutettu haastattelu oli jo tehty ja muita oli sovittu. Kuitenkin koronaepidemian alkaessa monet suunnitelluista haastatteluista peruuntuivat, koska henkilöt hävisivät. Myös leviämisvaiheen aikana seurasin ohjeistuksia ja vältin kontakteja enkä suunnitellut uusia haastatteluja. Koska kohderyhmä on haavoittuvassa asemassa ja erityisesti paperittomien terveydenhuolto on heikkoa (Castaneda ym 2018, 397). olisi ollut eettisesti kyseenalaista ehdottaa kasvokkain tapahtuvaa haastattelua. Nuoret käyttävät sujuvasti erilaisia sovelluksia soittamiseen, mutta nämäkin aiheuttivat epäluuloa niiden nauhoitusominaisuuksien vuoksi. Totesin eettisesti kestävämpänä ratkaisuna toteuttaa loput haastattelut kyselyinä.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys toteutettiin etsimällä mahdollisimman tutkittua ja luotettavaa tietoa. Kuitenkin kovin tuoretta tietoa ei aina ollut saatavilla ja monessa lähteessä tiedot saattavat olla jo vanhentuneita. Esimerkiksi seksityöntekijöiden määräksi Suomessa mainitaan lähes kaikissa lähteissä yli kymmenen vuotta vanhaa tietoa. Työn eettisen kestävyuden kannalta on ollut myös tärkeää valita lähteitä, jotka eivät stigmatsoi osallistujia. Lisäksi lähteet ottavat huomioon sukupuolen- ja seksuaalisuuden moninaisuuden.

Opinnäytetyö perustuu tieteellisesti tutkittuun tietoon, eikä uskomuksiin tai kulttuurisiin asenteisiin. Koko opinnäytetyön prosessin noudatin hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu eettisesti kestävien tiedonhankinta menetelmien käyttö. Lähteiden valinnassa on tärkeä käyttää lähdekritiikkiä ja käyttää vain luotettavia tutkimuksia ja alan kirjallisuutta. Aihe on kuitenkin hyvin vähän tutkittu, ja luotettavaa lähdekirjallisuutta on vähän, on tähän opinnäytetyöhön käytetty myös ihmisten kokemuksista kertovia julkaisuja.

Viittaamisessa ja lähdemerkinnöissä noudatin tarkkuutta. Tekstiviitteet olen kirjoittanut niin, että on ymmärrettävissä mitkä osat ovat lähteestä ja mitkä ovat omaa ajatusta. Hyvä tieteellinen tutkimus edellyttää rehellistä ja vilpitöntä toimimista muita toimijoita kohtaan. Tämä tarkoittaa, että tutkijan on kunnioitettava toisten töitä ja saavutuksia tutkijoina. Tutkijan on otettava huomioon millaisia saavutuksia toiset ovat saaneet samasta asiasta ja osoitettava tämä tarkoin

lähdeviittein tekstissä sekä osoitettava omat ja toisten tulokset oikeassa valossa. (Vilkkä 2014, 25.)

8.3 Ammatillinen kasvu

Sosionomin osaamisvaatimukset jaotellaan kuuteen eri osaan: sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmän osaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen ja työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016)

Sosiaalialan eettinen osaaminen painottaa toimimista ihmis- ja perusoikeuksien, sosiaalialan arvojen ja ammattieettisten periaatteiden mukaisesti. Sosionomi osaa edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä osaa asettua yhteiskunnalliselta asemaltaan haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden ja ryhmien puolelle. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016) Tämän opinnäytetyön näkökulmasta eettinen osaaminen on toteutunut hyvin. Antaessani äänen haavoittuvassa asemassa oleville, joiden ääni ei yleensä pääse esille eettinen näkökulma on jatkuvasti olemassa.

Nostamalla esille ja yhteiseen keskusteluun haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien ongelmia ja haavoittuvuuksia toimitaan ihmis- ja perusoikeuksia edistäen sekä yhdenvertaisuutta korostaen ja luodaan mahdollisuuksia yhteiskunnalliselle keskustelulle ja vaikuttamiselle.

Asiakastyö on ollut osana arkea opinnäytetyötä tehdessä. Kokoaikatyö Pro-tukipisteellä on vahvistanut osaamistani ja ymmärrystäni työskentelystä haavoittuvassa asemassa olevien kanssa. Osaaminen asiakkaan palvelutarpeiden arvioinnissa on kehittynyt. Osaan ohjata asiakkaita erilaisissa palveluympäristöissä. Omat taitoni asiakkaan ohjaamisessa voimavaraistaen ja osallisuutta tukien, unohtamatta tavoitteellisuutta ovat kasvaneet suuren harppauksen. Asiakastyötä tehdessä muistan ammattieettiset lähtökohdat ja toimin tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäen. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016)

Sosiaalialan palvelujärjestelmän osaaminen linkittyy myös opinnäytetyöhöni. Tärkeimpänä kompetenssina nostan esiin taidon toimia aktiivisena sosiaalialan asiantuntijana ja kyvyn perustella asiakkaan etua moniammatillisessa ja monialaisessa yhteistyössä. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016) Opinnäytetyössäni näkyy kohderyhmän monialainen ja moniammatillinen yhteistyöverkosto. Toimin sosiaalialan asiantuntijana ja pystyn opinnäytetyössäni ja kohtaavassa asiakastyössä perustelemaan asiakkaan etuja. Palvelujärjestelmän osaamiseen kuuluu taito toimia muutoksen eteenpäin viejänä. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016) Ajattelen, että opinnäytetyöni voi toimia muutosta eteenpäin viejänä. Toivon, että se voi herättää keskustelua erityisesti paperittomien seksityöntekijöiden tilanteesta. Tunnen alan juridisen säädöspohjan ja osaan soveltaa keskeistä lainsäädäntöä. Opinnäytetyöprosessin kautta tunnen sosiaaliturvan ja hyvinvointipalvelujärjestelmän julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla ja osaan ohjata asiakasta sopivan palvelun piiriin. Tunnistan myös puutteita ja ongelmia sekä osaan ratkaista näitä asiakaslähtöisesti.

Kriittinen ja osallistava yhteiskunta osaaminen näkyy vahvasti opinnäytetyössäni. Tässä osioissa näkyy kyky analysoida epätasa-arvoa, huono-osaisuutta ja hyvinvointia tukevia kansallisia ja globaaleja rakenteita ja prosesseja. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016) Tässä opinnäytetyössä on analysoitu ja nostettu esille epätasa-arvoa ja huono-osaisuutta ylläpitäviä rakenteita. Sosionomi kykenee puolustamaan haavoittuvassa asemassa olevien ja vaiennettujen ihmisten etuja sekä osaa tuoda tietoa vastuullisille toimijoille ja poliittiseen päätöksen tekoon osallistuville kohtuuttomista elämäntilanteista (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016) Opinnäytetyöni tavoitteena on tuoda poliittiseen päätöksentekoon osallistuville sekä kentällä toimiville vastuullisille toimijoille tietoa ihmisten kohtuuttomista tilanteista. Koen, että kohderyhmäni on vahvasti vaiennettua ja haavoittuvassa asemassa olevaa ja heidän äänensä on tärkeää tuoda kuuluviin päättävälle taholle. Lisäksi sosionomin kompetensseissa mainitaan kyky vaikuttamistyöhön eri toimijoiden kanssa. Vaikuttamistyö on koko opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.

Tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen ovat kehittyneet työssäni Pro-tukipisteellä sekä opinnäyteprosessissa. Olen oppinut

ongelmanratkaisutaitoja ja verkostoitunut muiden sosiaalialan järjestötoimijoiden kanssa saadakseni lisää tietoa. Tässä opinnäytetyöprosessissa vahvistui tutkimus- ja kehittämistyön eettisten periaatteiden osaaminen joutuessani pohtimaan eettisiä näkökulmia ja toimintatapoja.

Työyhteisö, johtamis- ja yrittäjyysosaamisessa korostuu omalta kyky toimia yhteiskykyisesti monialaisessa tiimissä ja kansainvälisissä ympäristöissä. Tämän opinnäytetyön ajatus lähti Norjasta, jossa paikallinen seksityöntekijöiden oma organisaatio nosti aiheita esille. Yhteistyössä heidän kanssaan sain lisää arvokasta tietoa ja osaamista sekä omaan työhöni ja tähän opinnäytetyöhön. Itsensä johtaminen oli haastavaa koko tämän tutkimusprosessin ajan, mutta olen siinä kehittynyt.

LÄHTEET

- Brandley, J. (2011) Behind the veil of vice. Business and culture of sex in middle east. Griffin
- Bruckert, C, Caouette, A., Clamen, J., Gillies, K., Kiselbach, S., Laliberté, E. , Santini, T., Scott, K. (2013.). Language Matters: Talking about sex work. Stella
- Byde, H. & Kauppinen, J. (2015) PROXY - Tukipalveluja seksityötä tekeville miehille. Saatavilla 5.2.2021 <https://pro-tukipiste.fi/wp-content/uploads/2017/04/proxy-loppuraportti-2015.pdf>
- Castaneda, A. E., Mäki-Opas, J., Jokela, S., Kivi, N., Lähteenmäki, M., Miittinen, T., Nieminen, S. & Santalahti, P. (2018). *Pakolaisten mielen-terveyden tukeminen Suomessa: PALOMA-käsikirja*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Dunne, B. (1998) Power and Sexuality in the Middle East," Middle East Report
- Du Verdie, P. (14.4.2014). Male prostitution on the rise in Lebanon. Saatavilla 20.5.2020 <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/02/male-prostitution-rise-lebanon-201425114310918216.html>
- Eduskunta. (2020) Hallituksen esitys HE 247/2020 vp. Saatavilla 21.2.2021 https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_247+2020.aspx
- FRA. (2009) European union agency for fundamental rights. Homofobia ja sukupuoliin suuntautumiseen perustuva syrjintä EU:n jäsen valtioissa. Euroopan unionin perusoikeusvirasto
- Gothoni, R. & Siirto, U. (2016) *Pakolaisuudesta kotiin*. Gaudeamus.
- Vasantola, S. (7.5.2017). Irakilaismies vei HS:n toimittajan seksiluolaan missä suomalaiset miehet maksavat palveluista – moni turvapaikanhakija ja paperiton päätyi seksityöhön. Saatavilla 13.1.2021 <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005198660.html>
- Kerkelä, L. (25.4.2019). Sihteeriopisto-sivuston sulkeminen hiljensi Suomen seksikauppaa vain hetkellisesti, mutta toiminta siirtyi nopeasti

- muualle. Saatavilla 21.2.2021 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-200006083922.html>
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. (2011) Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus
- Järvinen, E. (2018) Suomen Kuvalehti. Kuvaile homoseksuaalisia tunteitasi pyytää maahanmuuttovirasto. Miten todistaa seksuaalinen suuntautuminen. Saatavilla 8.3.2021 <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/kuvaile-homoseksuaalisia-tunteitasi-pyytaa-maahanmuuttovirasto-miten-todistaa-seksuaalinen-suuntautuminen/>
- Karlin, L. (2013) *Moraali ja Järjestys ennen kaikkea. Kehysanalyysi kansainvälistä prostituutiota koskevasta mediauutisoinnista Suomessa.* (Pro gradu- tutkielma, Tampereen yliopisto, Viestinnän, median ja teatterin yksikkö) Saatavilla <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23473>
- Karvinen, M (2016) Opitaan yhdessä. Sukupuolen ja seksuaalisuuden suuntautumisen moninaisuus. Seta
- Kerkelä, L. 25.4.2019. *Sihteeriopisto-sivuston sulkeminen hiljensi Suomen seksikauppaa hetkellisesti, mutta toiminta siirtyi nopeasti muualle.* Helsingin sanomat. Saatavilla 6.4.2020 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-200006083922.html>
- Keskimäki, I., Nykänen, E., Kuusio, H. (2014) Paperittomien terveystalut Suomessa. Terveystalut ja hyvinvoinninlaitos
- Kiviniemi, K. 2007. Laadullinen tutkimus prosessina.
- Koivula, T. 2020 *Poliisin paperittomiin kohdistamat toimenpiteet. Eri poliisilaitosten toimintamallit paperittomien kohtaamisessa ja käsittelyssä* (Opinnäytetyö, Poliisiammattikorkeakoulu, Poliisi). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202002072157>
- Kontula, A. (2008) Punainen exodus. Tutkimus seksityötä Suomessa. Helsinki: Like
- Kontula, A. (2019) Kontula tasa-arvovaltuutetulle: Seksikauppa ei ole ”naisiin kohdistuvan väkivallan muoto” Saatavilla 13.1.2021 <http://an.nakontula.fi/2019/11/29/kontula-tasa-arvovaltuutetulle-seksikauppa-ei-ole-naisiin-kohdistuvan-vakivallan-muoto/>
- L 2003/612. Järjestyslaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

- L 1889/39. Rikoslaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1889/18890039001#L20>
- L 646/2016. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160646>
- L L501/2016. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160501>
- L L332/2016. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160332>
- L 2004/301. Ulkomaalaislaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2004/20040301>
- Laukkanen, M. (1998) *Kuhinaa kulisseissa. Kun suomalainen mies myy potentiaaliaan*. Stakes
- Lehtonen, M. Taipalus, S (2014) *Huora en ole kaikille. Diskurssianalyysi seksityötä käsittelevistä blogikirjoituksista*. (Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, terveystieteiden laitos). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201405051613>
- Maahanmuuttovirasto (2020) *Tietoa turvapaikkaprosessista 1. Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotoutumisrahasto*.
- Miesvirta, E & Rantala, T. (2017) *Stadin daamit. Prostituutio 2010-luvun lopun Helsingissä*. (Opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisi) Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017091315043>
- Montel, S. (2019) *Yhä useampi mies on osa-aikainen prostituoitu*. Saatavilla 8.3.2021 <https://www.qx.fi/lifestyle/242156/yha-useampi-mies-on-osa-aikainen-prostituoitu/>
- Nironen, S. (2018) *"Miten voin todistaa olevani homo?"* Maahanmuuttovirasto vaatii turvapaikanhakijoilta intiimejä tietoja. Saatavilla 8.3.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-9447448>
- Nissinen, J. (2011) *Luottamuksen rakentuminen moninaisuutta kunnioittaen*. Teoksessa Tuovinen, Stålström, Nissinen ja Hentilä. (toim.) *Saanko olla totta. Sukupuolen moninaisuus*. Gaudeamus, Helsinki
- OwalGroup (2019) *Turvapaikkaprosessia koskeva selvitys*. Sisäministeriö
- Ohisalo, M. (2020) *Paperittomuuteen ei ole patenttiratkaisua – ilmiöön täytyy tarttua useilla eri keinoilla*. Saatavilla 12.3.2021

<https://intermin.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/paperittomuuteen-ei-ole-patenttiratkaisua>

Pakolaisneuvonta. Tietoa pakolais- ja ulkomaalaisoikeudesta. Paperittomat.

Saatavilla 4.4.2020. <https://www.pakolaisneuvonta.fi/asiantuntijajajesto/tietoa-pakolais-ja-ulkomaalaisoikeudesta/paperittomat/>

Pakolaisneuvonta. (2017) Turvapaikanhakijoiden yleisen oikeudellisen neuvonnan tila ja kehittämistarpeet – selvitys 2017. Turvapaikka-, maahanmuutto-, ja kotoutumisrahasto.

Pion. Saatavilla 13.1.2021. <http://www.pion-norge.no/>

Poliisihallitus. (2017) 7. Laittoman maahantulon ja maassa oleskelun vastaisen toimintaohjelman vuosille 2017–2020. Lönnberg Print. Saatavilla 14.6.2020 https://poliisi.fi/tietoa_poliisista/julkaisut/julkaisu/laittoman_maahantulon_ja_maassa_oleskelun_vastainen_toimintaohjelma_2017-2020?docID=58035

Pride. Saatavilla 21.2.2021 <https://pride.fi/turvapaikanhakijoista/>

Pro-tukipiste. Saatavilla 6.4.2020 <https://pro-tukipiste.fi/>

Pro-tukipiste. Tietoa ja tukea. Saatavilla 4.4.2020. <https://pro-tukipiste.fi/tietoa-ja-tukea/>

Pro-tukipiste. Terveyspalvelut. Saatavilla 4.4.2020. <https://pro-tukipiste.fi/tietoa-ja-tukea/terveyspalvelut/>

Pro-tukipiste. Tietoa ja tukea. Tukityö. Saatavilla 4.4.2020. <https://pro-tukipiste.fi/tietoa-ja-tukea/tukityo/>

Reinboth, S. (2018). Poikajoukko murhasi nigerialaisen Lisan tyttöystävän, ja pakomatalla Lisa raiskattiin. Suomi ei myöntänyt oleskelulupaa, kunnes uusi asianajaja kuunteli nauhoitukset. 2.3.2018. Saatavilla 8.3.2021 <https://www.hs.fi/kotimaa/art2000005587591.html>

Rummakko, S. Mihin tarvitsemme palomuuria. Saatavilla 12.3.2021

<http://www.paperittomat.fi/?p=2077>

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. KvaliMOT. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampereen yliopisto

Saarikkomäki, E., Oljakka, N., Vanto, J., Pirjatanniemi, E., Lavapuro, J., Alvelo-Kuusi, A. (2018) Kansainvälistä suojelua koskevat päätökset Maahanmuuttovirastossa 2015-2017. Oikeustieteellinen tiedekunta.

- Sisäministeriö. maahanmuutto. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Saatavilla 6.4.2020. <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>
- Sisäministeriö. Maahanmuutto. turvapaikanhakijat ja pakolaiset. UKK Saatavilla 6.4.2020. <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset/ukk>
- Sosiaalialan AMK-verkosto (2016) Saatavilla 12.3.2021 <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi-amk-diakoniatyo/#a3c36d89>
- Sosiaali-ja terveysministeriö. Päivitetty kuntainfo kunnille suositukset laittomasti maassa oleskelevien kiireelliseen sosiaali-ja terveydenhuoltoon
- Tuomaala,V. (2015) Seksityöntekijä vai prostitoitu. Saatavilla 6.4.2020 <https://docplayer.fi/5622593-Seksityontekija-vai-prostituoitu.html>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) Saatavilla 13.1.2021 https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- UNHCR. (2010). The Protection of Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex Asylum Seekers and Refugees. Discussion Paper. Saatavilla 20.11.2020 <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/45897>
- UNHCR,(2015). Protecting persons with diverse sexual orientation and gender identities. A Global Report on UNHCR's Efforts to Protect Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Intersex Asylum Seekers and Refugees. Saatavilla 20.11.2020 <http://www.refworld.org/pdfid/566140454.pdf>
- Vilkkä, H, (2015). Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-Kustannus Oy

LIITE 1. KYSELY

مرحباً أنا اسمي Tiia Nohynek. أنا أدرس في جامعة دياكونيا للعلوم التطبيقية (DIAK). وأعمل في Pro-tukipiste.

Pro-tukipiste هي خدمة متخصصة في تعزيز المشاركة وحقوق الإنسان للأشخاص الذين يعملون في مجال الجنس أو الإثارة الجنسية ومن هم كانوا ضحايا في تجارة البشر. نحن نقدم خدمات اجتماعية وصحية باريجية ودون تعقيد وحسب الرغبة للأشخاص المشاركين في العمل الجنسي وضحايا الاتجار بالبشر. أنا أعمل هناك كمدربة اجتماعية، فنحن لسنا منظمة ربحية، لذا فإن مهمتنا ليست محاولة جعل الأشخاص يتركون ممارسة أعمال الجنس. نحن نعتقد أن الناس يمكنهم اتخاذ قرارهم الخاص والعمل الجنسي يعتبر عمل. نحن منظمة صديقة ل (Itbq) ونشارك في مهرجان (Pride) كل عام. لقد قررت ان يكون هذا الموضوع هو مشروع تخرجي، لأنني لاحظت أنه لا يوجد الكثير من المعلومات التي يريدها ويحتاجها العاملون في مجال الجنس من العرب ، فنحن بدورنا نستطيع تقديم هذا النوع من الم مساعدة.

نحن لدينا خبرة طويلة في العمل مع أماكن التدليك والشوارع وأماكن التعري التايلاندية ونعرف الكثير عم يحتاجونه ويريدونه.

الآن لدينا امسية الصحة الجنسية للرجال مرة واحدة في الشهر ولدينا اعمال التوعية في الإنترنت وإرس ال الرسائل إلى الرجال باللغة الإنجليزية، وبالطبع جميع العاملين في مجال الجنس مرحب بهم في خدماتنا المقدمة بدون حجز موعد مسبق اثناء اوقات الدوام الرسمي ايام التي تتجمع فيها مجموعتنا، حيث نقوم بتج هيز الطعام سويا وثم تناوله معاً ولدينا مواضيع مختلفة للمناقشة أو في بعض الاحيان يأتي شخص متخصص ص في هذا المجال معنا لمناقشة بعض المواضيع.

كل ما تقوله لي سأحوله الى تفاصيل مبهمة لا يمكن لأحد أن يلاحظ من خلالها من أنت او يتعرف عليك، وبعد اتمام هذا المشروع سوفأتلف جميع المواد.

يمكنك الكتابة باللغة الإنجليزية أو العربية ، إذا كتبت باللغة العربية ارجو ان لا تكتب أي معلومات شخ صية.

سوف اكون سعيدة وممتنة إذا كان بإمكانك مشاركة تجربتك معي ومساعدتي في تطوير عملي، سوف ي كون باستطاعتي أن أقدم لكخدمات أكثر تحديداً وان اعرفك على مجموعة من المشتغلين بالجنس من الرج ال العرب. سوف يكون باستطاعتي التخرج أخيرا بمساعدتك.

يمكنك الإجابة على بعض هذه الأسئلة أو جميعها أو كتابة ما تعتقد أنه سوف يكون مهم أن أعرفه.

إذا كنت ترغب بمعرفة المزيد عن هذا المشروع ، يمكنك الاتصال بي أو إرسال رسالة أو العثور علي م ن خلال Facebook أو instagram عنطريق البحث عن اسمي (Tiia Nohynek).

او من خلال رقم الهاتف 0504107776 او عن طريق البريد الالكتروني

tiia.nohynek@student.diak.fi
tiia@pro-tukipiste.fi

معلومات اساسية:

الجنس:

العمر: تحت 18 ، 18-25 ، 25-35 ، 35-45 فوق 45.

هل تمتلك تصريح الإقامة: نعم ام لا؟

العمل الجنسي:

متى بدأت ولماذا؟ هل لديك خبرة في العمل الجنسي قبل مجيئك إلى فنلندا؟

هل تعرف الدافع او بعض الأسباب التي جعلتك تختار العمل الجنسي كعمل لك؟

هل تعتقد أن العمل الجنسي هو عمل؟

لمن تبيع الجنس (ذكر ، أنثى ، أخرى؟) من أين تجد عملائك وأين تعمل (المنزل ، أماكن أخرى؟)؟

ما اللغة التي تستخدمها معهم؟

السلامة:

عندما تلتقي بعملائك كيف تعتني بسلامتك؟

كيف تختار عملائك ونوع العملاء الذين تقابلهم؟ هل يمكنك ان تقول شيئا عن عمالك؟ هل هو تابو كبير

في المجتمع العربي؟

المستقبل:

هل لديك بعض الخطط للمستقبل ، هل توفر وتدخر المال لشيء ما أو تستخدمه فقط في الحياة اليومية؟

هل كان لديك مشاكل في أي وقت مضى اثناء ممارسة اعمال الجنس أو مشاكل مع العملاء؟ هل تعرف

حقوقك والأماكن التي تدعمعاملين بالجنس ويقدمون اختبارات الأمراض المنقولة جنسيًا؟

اضافات خاصة حسب رغبتكم:

شيء تريد أن تخبر عنه اكثر؟ شيء لم أسأل عنه؟

شيء عن تجربتكم الخاصة او شيء مهم تعتقد يجب ان اعرفه عن مجال تجارة الجنس في الدول العربية

او في المجتمع العربي بصورة عامة.

LIITE 2 KYSYMYKSET ENGLANNIKSI

BASIC INFORMATION:

sex:

age: under 18, 18-25 , 25-35, 35-45 over 45.

residence permit: yes, no?

Sexwork:

When you started and why? do you have experience about sexwork before you came to Finland?

Can you tell about some reasons what make you choose sexwork for your work?

Do you think that sexwork is work?

For who you sell sex(male, female, other?) From where you find your clients and where you working (home ,other places?) ?

What language you use with them?

Safety

When you meet your clients how you take care of your safety?

How you choose your clients and what kind of clients you meet? Can you tell something about your job? Is it big tabu in arabic community?

Future:

Have you some plans for future, are you saving money for something or do you just use it for everyday life?

Do you ever had problems when you make sexwork or with clients? Do you know your rights and places who support sexworkers and offer std tests?

Free words:

Something what you want to tell more what I didn't ask what is important to know about your experince or about sex work in arabic countries or arabic community?